

Caissa *Nieuws*

JUBILATE:
60 Jaar Caissa!

- *Caissa wie ben je?*
- *Eerbetoon aan Micha Leuw*
- *Een hik in de tijdmaschine*
- *Ephraïm: "Intergalactische expansie wordt voorzien"*
- *Wie wàs die schaker?*

Colofon

CaissaNieuws is het club-
orgaan van schaakvereniging
Caissa, opgericht 1 mei 1951

Redactie:

Eric Coppoolse, Wim Suyder-
houd, Aldo van de Woestijne

Vormgeving:

Angelo Spiler

Kopij:

caissanieuws@gmail.com

Clublokaal:

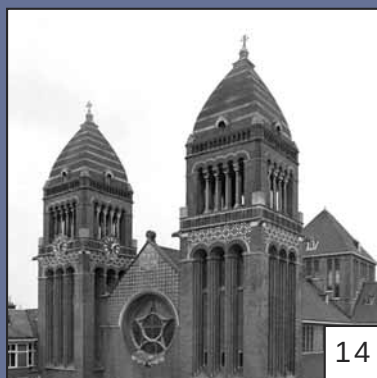
Multifunctioneel centrum
Coenen-Lydia, Roelof Hart-
plein 2, Amsterdam

Contact:

caissa.amsterdam@gmail.com

Website:

www.caissa-amsterdam.nl

14

26

43

Inhoud CN Mei 2011

Redactioneel	3	Feuilleton:	
Van de voorzitter	3	Deel 4: Jubileum!	23
<i>Hugo van Hengel</i>		<i>Eric Coppoolse</i>	
Van de secretaris	4	Het ongerijmde:	
<i>Abe Willemsma</i>		Caissa wie ben je?	24
		<i>Eric Coppoolse</i>	
JUBILATE:		CAISSANEN	
60 Jaar Caissa!		Wie wàs die schaker?	
Stamboom	5	Jubileumprijsvraag	26
<i>Eric Coppoolse</i>		<i>Wim Suyderhoud</i>	
Een terugblik op Caissa:		Willem Eijgenbrood	30
Terugblik periode		<i>Johan van Hulst</i>	
1934-1951	6	50 Stappen	30
<i>P. Broersma</i>		<i>Willem Eijgenbrood</i>	
Caissa en de wereld-		In memoriam,	
recordhouder	8	Pim Zonjee	31
<i>Johan van Hulst/Eric Coppoolse</i>		<i>Jeroen Hoogenboom</i>	
Een terugblik op Euwe:			
Watergraafsmeer/US	9	INTERNE COMPETITIE	
<i>Piet van der Weide</i>		Partij van het jubileum	40
Max Euwe en		<i>Eric Coppoolse</i>	
de man zelf	10	De nietsontziende	
<i>Evert Straat</i>		tegenstander	41
Een hik in		<i>Coen Venema</i>	
de tijdmachine	12	Overzicht	
<i>Wim Nijenhuis</i>		clubkampioenen	42
MEMO is dood	13	<i>Eric Coppoolse</i>	
<i>Rob Bödicker</i>			
Een goede speelzaal	14	EXTERNE COMPETITIE	
<i>Rob Bödicker</i>		Overzicht van	
Caissa en Euwe samen:		landskampioenen	43
Het laatste seizoen		<i>Eric Coppoolse</i>	
van Euwe	16		
<i>Helmer Wieringa</i>		PROBLEMEN EN STUDIES	
Spannende		Schaakproblemen	11
gebeurtenissen	17	<i>Angelo Spiler</i>	
<i>Dennis Breuker</i>		Schaakstudies	15
Samen staan		<i>Aldo van de Woestijne</i>	
we sterker?	20		
<i>Olaf Ephraïm</i>		JEUGD	
TERZIJDE		Eerbetoon	
WorldWideWeb:		aan Micha Leuw	43
Over de Caissawebsite	21	<i>Michael Wunnink</i>	
<i>Sander Tichelaar</i>		Cartoontime	46
Een foto van een		<i>Eric Coppoolse</i>	
mooie dag:		Jeugdpartijen van	
Oude clubbladen	22	beroemde meesters:	
<i>Eric Coppoolse</i>		Euwe	47
		<i>Siep Postma</i>	

W e vieren het 60-jarig bestaan van Caissa jubelend met een extra dik feestnummer. We kijken terug op al die verenigingen en clubjes die in de loop der jaren in Caissa zijn opgegaan en laten veel leden en ex-leden aan het woord over de geschiedenis en over elkaar. U kunt met Jeroen Hoogenboom het geheim van het tuinhokje van zijn vriend Pim Zonjee proberen te doorgronden en u leest van het dilemma dat het legaat van Jan van 't Hul veroorzaakte. Tussen de inmiddels vertrouwde rubrieken vindt u dit keer een speciale aflevering van *Wie is die schaker?* met een heuse prijsvraag rond de ereleden en leden van verdienste van Caissa. We hebben zelfs de jeugdrubriek een historisch tintje kunnen geven, hoe paradoxaal dat ook mag klinken. De redactie hoopt u veel plezier met dit nummer te verschaffen en feliciteert u allen met de verjaardag van onze prachtige vereniging. Leve Caissa!

Redactioneel

D eze editie van CaissaNieuws is een heel bijzondere. Caissa bestaat in mei 2011 zestig jaar en dat jubileum gaan we vieren. In de eerste plaats doen we dit door deze ongetwijfeld prachtige editie van CaissaNieuws. Het verleden van Caissa wordt uitgebreid belicht en dan met name ook de verschillende verenigingen die vooraf zijn gegaan aan wat uiteindelijk Caissa is geworden. Als relatieve jonkie heb ik van dat verleden maar weinig meegemaakt, ik ben ook pas 10 jaar lid van deze vereniging, maar verschillende oudgedienden komen uitgebreid aan het woord over de geschiedenis van Caissa.

Op zaterdag 21 mei zullen we het jubileum uitgebreid gaan vieren. Vanaf 13.00 uur zullen er verschillende activiteiten zijn. Zo is er een blindsimultaan door GM Daniël Stellwagen. Aanvankelijk had ik Paul van der Sterren, een van onze eigen Caissa-grootmeesters, benaderd voor deze blindsimultaan, maar hij schreef: "Het is alsof je Bernard Hinault vraagt om dit jaar niet directeur van de Tour de France te zijn, maar om er nog eens als renner aan mee te doen. (...) Zo'n blindsimultaan is echt een reusachtige inspanning en dat kan je alleen opbrengen als je tot in de punten van je tenen gemotiveerd bent. Voor een schaker met pensioen is dat niet meer vanzelfsprekend." Het is duidelijk dat Daniël Stellwagen een zware beproeving te wachten staat. We hebben ervoor gekozen om de blindsimultaan te beperken tot vier borden om zodoende de spanning niet al te zeer te doen oplopen. Het is immers niet voor niets dat blindschaken in Rusland vroeger verboden was. In 1930 werden in de Sovjet-Unie toernooien simultaan blindschaken verboden in verband met gezondheidsredenen. Het zou volgens de Russen niet goed voor je denkvermogen zijn om meerdere

Van de voorzitter

door Hugo van Hengel

borden tegelijk te onthouden. Daarnaast zal Paul van der Sterren wel nog een 'gewone' simultaan geven. Verder is er *Vechten met de Beer*: snelschaken tegen Manuel Bosboom, een van de rapste vluggers van Nederland. Bij mooi weer zullen we buiten voor de ingang van Huize Lydia *condichess* gaan spelen. Dat is een spelvorm waarbij de klok aan de ene kant staat en het schaakbord aan de andere kant. Dat betekent dat je na elke zet dus een paar meter heen en weer moet lopen om de klok in te drukken. En als de partij zo'n 40 zetten

duurt, dan heb je daar echt wel een goede conditie voor nodig! Dat beloven spectaculaire taferelen te worden. Voor wie het allemaal wat rustiger aan wil doen is er in de bovenzaal *gongschaak*. Vanaf 17.00 uur is er dan een receptie met lekkere hapjes en drankjes. De muziek wordt verzorgd door Jan van der Pouw. Ook oud-leden van Caissa zijn op deze dag van harte welkom.

Een andere activiteit die we zullen hebben in het kader van het 60-jarig bestaan van Caissa gaat in samenwerking met het Max Euwe-Centrum. Op zaterdag 25 juni wordt op het Max Euweplein het jaarlijkse schaakfestival gehouden. Dit jaar zal dat in het teken staan van jubilerende verenigingen. Behalve Caissa vierten ook BSG uit Bussum (100 jaar) en Schaakvereniging Wageningen (75 jaar) een jubileum. Op het Max Euweplein wordt een toernooi tussen deze verenigingen gehouden (drie ronden rapid). De competitie wordt gecompleteerd door HMC Den Bosch. Hiertoe zullen teams geformeerd worden van acht spelers met een maximale (totale) rating van 16.400 (gemiddeld dus 2050). Caissaleden die niet in het team spelen, krijgen bij de inschrijving voorrang op de andere activiteiten op het plein.

Tot zover het jubileum. De wintercompetitie loopt inmiddels ook al aardig op zijn eind en binnenkort start de rapidcompetitie weer. Voorgaande jaren is de SGA-rapid voor Caissa vaak een groot succes gebleken. Als ik het mij goed herin-

ner won Caissa vorig jaar slechts in 1 klasse *niet* de eerste prijs. Laten we hopen dat we het ook dit jaar weer zo goed doen, want de externe competitie lijkt dit jaar weinig succesvol te zijn. Op het moment van schrijven heeft nog slechts 1 Caissa-team serieuze kans om kampioen van zijn klasse te worden (C3) en zelfs dat is nog helemaal niet zeker. Bij de rapidcompetitie kunnen we ons gram halen!

Een ander punt dat ik onder de aandacht wil brengen is het materiaal. René Nooteboom doet goed werk in zijn functie van materiaalcommissaris. Het spelmateriaal uit Sporthal De Pijp is inmiddels weggehaald en deels naar Huize Lydia gebracht. Een ander deel is in een grote berging bij Jurgen Stigter ondergebracht. Verder zult u binnenkort merken dat de schaakdoosjes zijn vervangen door schaakzakjes. De staat van de doosjes werd aldoor slechter met dekseltjes die kapot waren of kwijt waren. En als gevolg daarvan raakten spellen incompleet. De schaakzakjes zijn degelijk en zien er mooi uit, en bovendien zijn ze veel efficiënter op te bergen. Denk ook aan de zakjes die bij de SGA worden gebruikt. Ik hoop dat we weer jaren vooruit kunnen met deze zakjes.

Tot slot is er nog een vreugdevol bericht van onze interne wedstrijdleader Cas Zwaneveld. Hij is op 22 april vader geworden van een dochter: Marijn. Van harte gefeliciteerd.

Ik wens u allen veel schaakplezier!

Van de secretaris

In 2009 besloot schaakvereniging Max Euwe Amsterdam zich op te heffen en op te gaan in Caissa. Bijna alle leden van Euwe zijn toen lid geworden van Caissa en dit heeft ertoe geleid dat Caissa van de derde grootste schaakclub ineens de grootste schaakvereniging van Nederland werd. Op dat moment (juni 2009) telde Caissa 198 leden (165 senioren en 33 jeugdleden). Dus vanaf juni 2009 is Caissa de grootste schaakvereniging van Nederland. En Caissa lijkt nog niet uitgegroeid ...

Op 1 mei 2011 telt Caissa 213 leden (180 senioren en 33 jeugdleden). Dit is een toename met 9 leden ten opzichte van februari 2011.

Een hartelijk welkom aan de volgende leden:
Senioren: Harmen van den Berg, Kristyna Stodolova, Farkhad Muktarov, Eelke Wiersma (+4)

Jeugdleden: Willem Breekveldt, Arthur van Gogh, Bram del Canho, Gijs Schouten, Everett Smith, Roman Sabajo (+6)

De volgende leden hebben hun lidmaatschap opgezegd:

Jeugdleden: Alwin Bakker (-1)

4

De oprichtingsdatum van Caissa is 1 mei 1951. Na de jaren vijftig en zestig is het aantal clubleden langzaam gestegen. In oktober 1971 werd voor de eerste keer het aantal van 50 genoteerd. Vijf jaar later, toen Caissa het 25-jarig jubileum vierde, waren er 81 leden. In januari 2009 ontving Caissa de 'verenigingsprijs 2008' van de KNSB. Deze prijs werd gewonnen omdat in 2008 de grootste ledenwinst werd behaald van alle Nederlandse schaakverenigingen. Netto kwamen er 29 leden bij.

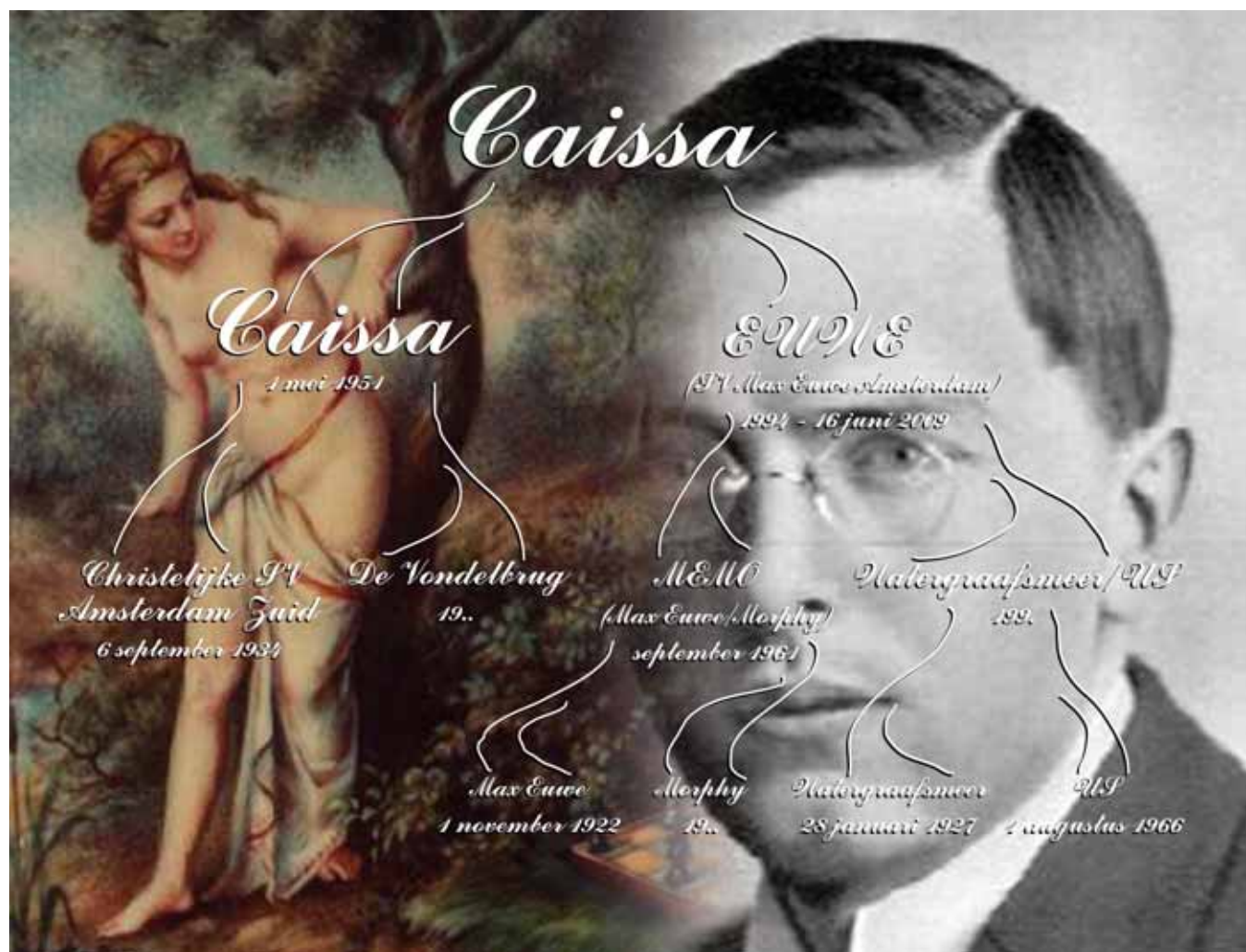
Stamboom

door Eric Coppoolse

60 Jaar geleden werd ze geboren uit een fusie tussen de schaakclubs Amsterdam-Zuid en De Vondelbrug. Ze werd Caissa genoemd - volledige naam schaakvereniging Caissa. Weinigen konden op dat moment bevroeden wat de toekomst haar zou brengen. Nu, 60 jaar later, is ze uitgegroeid tot de grootste schaakvereniging van Nederland! Maar hoe heeft ze het zover kunnen brengen? En heeft ze op de lange weg van kleine, vriendelijke club naar nationale schaakmoloch haar beminlijke karakter kunnen behouden? En wat gaat de toekomst brengen, gaat het vanaf nu bergafwaarts of wachten er nog grotere hoogten? Deze vragen komen in de volgende artikelen uitgebreid aan bod. Een mach-

tige boom zoals Caissa nu is, leeft bij de gratie van de stevigheid van haar wortels. Daarom leggen we het historische wortelstelsel van Caissa bloot; onderdeel daarvan is sinds 2009 ook het roemruchte Euwe. Eerst duiken we diep onder de grond in de rubrieken 'Een terugblik op Caissa' en 'Een terugblik op Euwe', waarin het wortelstelsel van Caissa tot in de haarwortels wordt uitgeplozen. Vervolgens gaan we weer naar het maai-veld in de rubriek 'Caissa en Euwe samen', waarin de opheffing van Euwe en samensmelting met Caissa wordt beschouwd vanuit diverse perspectieven - en waar ook terloops een blik omhoog wordt geworpen in de bladerkruin der toekomst.

Terugblik periode 1934 - 1951

door P. Broersma

Dit stuk is overgenomen uit CaissaNieuws 225, februari 1978. Het biedt een unieke blik in de begintijd van Caissa. Naast vele andere prominenten uit het verleden komen we ook Van Hulst en Eijgenbrood tegen.

■ Gelijkgezinden

Aangezien wij in CaissaNieuws ondanks 't voortreffelijke spuurwerk van onze archivaris P. Deken weinig bijzonderheden ontmoet hebben over het allereerste begin, lijkt het mij als oudste lid van onze vereniging wel interessant enkele herinneringen uit die beginperiode aan het papier toe te vertrouwen.

In 1934 kwamen enkele mensen, allen lid van 'Patrimonium', de oudste Christelijk Sociale Organisatie, bijeen met het idee om een schaakclub op te richten. Men leefde in die tijd in een schaakroes (Euwe - Al-

ters was nu eenmaal zo. Omdat 't clubje maar klein bleef en merendeels bestond uit personen, die elkaar wat hun opvattingen betreft goed kenden, werden de statuten nooit te voorschijn gehaald. Tot de oprichters behoorden o.a. de heren Poesiat, onderwijzer; Serlijn, drogist; Kamman, groenteboer; Van Commenée, kantoorman; de dikke en de magere De Vries, zo genoemd vanwege hun omvang; Schenema, bode; Harmsen en nog enkelen, wier naam mij ontschoten is. Een lokaal in de Lutmastraat werd gehuurd en de Chr. Schaakvereniging Amsterdam/Zuid was geboren (6 sept. 1934).

■ Schots en scheef

Opmerkelijk gemaakt op het bestaan van deze club, besloot ik eens poolshoogte te nemen. Van 't één kwam het ander. Er heerste een prettige sfeer en in 1935 liet ik mij als lid inschrijven (mijn eerste bondswedstrijd speelde ik op 9 febr. 1936). Het spelpeil stond niet hoog. Dat was ook niet te verwachten. Allen waren wij huis-, tuin- of keukenschakers, die nog nooit in clubverband gespeeld hadden. De bedoeling was een leuk partijtje schaak en 'n genoeglijk onderonsje. Het systeem-Keizer was onbe-

kend. Partijresultaten werden niet genoteerd. Van een clubblad was geen sprake. Klokken waren er niet, dat kon Bruintje niet trekken. De contributie bedroeg één kwartje per week. Elke speelavond werd door voorzitter Poesiat geopend met Schriftlezing en gebed. Al heel gauw voldeed het lokaal in de Lutmastraat (in de Nieuwe Pijp, red.) niet meer. De financiën vormden het grote struikelblok en daarom verhuisden wij achtereenvolgens naar de Tolstraat en de Oosterparkstraat, waarna

*'Je brak je nek
zowat over de
rijwielen'*

we uiteindelijk rust vonden in de bovenzaal van de Quellijnstraat 92. In de benedenzaal had DOS zijn speelavond. Omdat het aantal autobezitters nog niet groot was, brak je zowat je nek over de rijwielen, die schots en scheef in de gang werden neergezet. Deze laatste verhuizing leverde ons een aantal nieuwe leden op, waardoor het spelpeil aanmerkelijk steeg. Ik noem o.a. Booyenga, Bruijns, Toebes, Barendregt en Van Hulst, waardoor wij een alleszins respectabel tental op de been konden brengen. Er kwam een maandblad met speciaal

*'Men leefde in
die tijd in een
schaakroes'*

jechin). Het moest, hoe kan het ook anders, een schaakclub worden op Christelijke grondslag, want men wilde een club vormen met zoveel mogelijk gelijkgezinden. Om dat te bereiken moest een aspirant-lid een bepaald artikel uit de statuten kunnen onderschrijven. Dit had natuurlijk met schaken niets van doen, maar de visie van de oprich-

clubnieuws, waarbij de voorzitter opmerkte, dat de leden niet moesten schrikken als hun naam in de krant kwam.

■ Duitse spion

Voorzitter Poesiat gaf te kennen, dat hij zijn voorzitterschap voor enige tijd wilde neerleggen in verband met een buitenlandse reis. Nu was Leiden in last. Wie moest de voorzittershamer hanteren? Er bleek geen gegadigde voor dit illustere ambt te zijn. Na veel heen en weer-gepraat werd mijn naam genoemd. Veel voelde ik er niet voor, omdat ik het werk van P. niet in zijn geest zou kunnen voortzetten. Tot mijn verbazing leverde dat geen enkel bezwaar op, zodat ik na enige aarzeling dan maar besloot tijdelijk achter de bestuurstaafel plaats te nemen. Het heeft zeer kort geduurd. I.v.m. de oorlogstoestand moest onze 'schaaktent' helaas gesloten worden. Einde of nieuw begin? Niemand die 't wist. Ook niemand die zijn hoofd erover brak. 't Was eenvoudig een feit en dat hadden we maar te aanvaarden. Als goede vaderlanders stonden we zeer wantrouwend tegenover onze oosterburen. Op 'n avond kwam een Duitssprekende man ons clublokaal binnenwandelen. Hij wilde lid worden. Grote consternatie. 't Woord 'spion' werd al gefluisterd. Hoe moesten we hier op een fatsoenlijke manier uitkomen? Aan mij de eer dat zaakje op te knappen. Misschien was er niets aan de hand, maar we leefden in een gespannen tijd. Plotseling schoot me te binnen dat we nog statuten hadden. Hoewel nauwelijks gebruikt, zou het omstreden artikel wellicht uitkomst kunnen bieden. Hij kon ze niet onderschrijven.

Hij was theosoof en verdween. Hiermee was de zaak afgedaan. Een korte tijd hebben we ook een predikant in onze gelederen gehad. Zijn naam was Bloten. Later las ik, dat de naam veranderd was in Blonet.

Toen de donkere oorlogsjaren voorbij waren, werd er ook weer aan schaken gedacht. Het lokaal in de Quellijnstraat bleek echter op dat moment niet beschikbaar. Gelukkig konden wij toen een lokaleit betrekken in de Hervormde Kweekschool in de Plantage Middenlaan, waarvan Van Hulst destijds directeur was. Van Hulst werd onze nieuwe voorzitter. Enige tijd later konden we weer in ons oude speellokaal terecht, maar één verdieping lager. Dat was mogelijk, omdat DOS inmiddels verhuisd was. Van Hulst droeg de hamer i.v.m. drukke werkzaamheden over aan dhr. Poesiat, die intussen weer teruggekeerd was. Als nieuwe leden mochten we toen begroeten Neidig (eerste bondswedstrijd 27.11.45) en De Jong (eerste bondswedstrijd op 15.12.48).

'Het ideaal van de gelijkgezindheid, werd losgelaten.'

Vele ouderen van vóór de oorlog keerden niet terug, deels door dankjes, deels door verhuizing, deels door overlijden. Het ledental bleef vrijwel hetzelfde. Het accent werd nu verschoven en gelegd op het schaken als zodanig. Het ideaal

van de gelijkgezindheid, reeds lang ondermijnd, werd losgelaten.

■ Langdurig gepeker

Na enige informatie werd een fusie aangegaan met De Vondelbrug, ook een kleine vereniging (1 mei 1951). De vereniging moest nu een nieuwe naam hebben. Langdurig gepeker. Door mij werd toen voorgesteld de naam 'Caissa' in te voeren, hetgeen met algemene stemmen werd aangenomen, een naam, die tot heden gehandhaafd bleef. De Chr. Schaakvereniging Amsterdam-Zuid had opgehouden te bestaan. De heer Poesiat trad terug als voorzitter. Het bestuur van de nieuwe vereniging werd nu waargenomen door de heren Van Breevoort (vz.), Brobbel (secr.), Bergsma (penn.), Schensema (commissaris) en Hemelraad (w.l.). Deze laatste stierf in het harnas (tijdens een schaakwedstrijd).

Mijn buurman en collega uit de Watergraafsmeer bleek een rasechte puzzelaar. Hij hield dienovereenkomstig ook van schaken en het kostte me weinig moeite hem over te halen eens een kijkje te komen nemen. Zijn naam... Wim Eijgenbrood, al jaren lang uw secretaris en w.l. (eerste bondswedstrijd 2.11.48).

Graag wil ik eindigen met het brengen van hulde, zij het voor velen van hen postuum, aan de oprichters, de mannen van het allereerste uur, die hoewel zij dat in de verste verte niet konden vermoeden, de feitelijke grondslag hebben gelegd voor onze vereniging en aan wier initiatief en doorzetten wij zeer veel dank verschuldigd zijn.

Caissa en de wereldrecordhouder

door Johan van Hulst/ Eric Coppoolse

Bij Caissa hebben we de beschikking over 73 jaar historische kennis over onze vereniging, verenigd in één persoon: professor Johan van Hulst. 73 Jaar is hij al lid van onze vereniging (is dat geen wereldrecord? Wie belt het Guinness Book of Records?) en alles wat er in die tijd is voorgevallen heeft hij met eigen ogen mogen aanschouwen. Niemand kan beter vertellen over de beginjaren van onze geliefde schaakvereniging! Welnu, dat heeft hij gedaan - in een kwartiertje voor aanvang van de 14^e speelronde van de interne competitie. Veel te kort natuurlijk. Maar zelfs een stief kwartiertje met Johan van Hulst is van onschatbare waarde.

Van Hulst vervolgt: “De eerste voorzitter was Poesiat. Hij was met een paar anderen de schaakclub begonnen in het gebouw van Patrimonium (‘der vaderen erfdeel’) - een woningbouwvereniging op Christelijke grondslag. Poesiat hield met hand en tand vast aan gebed en bijbellezing. Dat was in die tijd overigens heel normaal, verzuiling was de norm. Het was bijvoorbeeld gebruikelijk dat bij een Katholieke vereniging een geestelijke zitting had in het bestuur. Die had geen stemrecht, maar wel vetorecht indien er sprak was van strijdigheid met het geloof!”

Van Hulst had hier zo zijn twijfels over. ‘Ik ben zelf gelovig, maar wat is er Christelijk aan een schaakclub? Tijdens mijn voorzitterschap van Schaakclub Amsterdam Zuid en later ook als gewoon lid heb ik er voor gestreden deze zaken te scheiden. Na de fusie met De Vondelbrug was Caissa aanvankelijk ook nog een Christelijke vereniging, maar dat is op een zeker moment uit de statuten geschrapt. Dat is niet vanzelfsprekend, want bijvoorbeeld De Pion is volgens de statuten nog steeds Katholiek”.

8

Van Hulst begint er bijna al aan te wennen dat men van alles van hem wil weten. Interviews zijn voor hem aan de orde van de dag en ook de televisie weet hem te vinden. Donderdag 5 mei was hij weer op TV en in december jl. was hij niet minder dan drie keer te zien - in het kader van de officiële herdenkingsdag van Euwe op 15 december - bij de NOS, Man bijt Hond en Studio Sport. Hij weet ook waarom hij zo gevraagd is. Hij steekt drie

vingers op. “Ja, dat heeft 3 redenen: ik ben schaker, ik ben er zelf bij geweest en ik kan er goed over vertellen!”.

Daar is geen speld tussen te krijgen, en het geldt zeker voor zijn ervaringen bij Caissa. Hij vertelt: “Ik ben in 1938 lid geworden van de Christelijke Schaakclub Amsterdam Zuid. De speelzaal was op de Quellijnstraat in de Pijp - Quellijn is de beeldhouwer die bijvoorbeeld het praalgraf van Admiraal De Ruiter in de Nieuwe Kerk heeft gemaakt”.

Watergraafsmeer

In 1967 werd ik lid van WGM. Daarvoor speelde ik bij Eerste Diemer Schaakclub en VAS. Van oorsprong een buurtclub (speellokaal het Meerhuis in Betondorp) speelde WGM I jarenlang of in de 2^e klasse KNSB (een 3^e klasse bestond toen nog niet) of in de hoogste afdeling van de SGA.

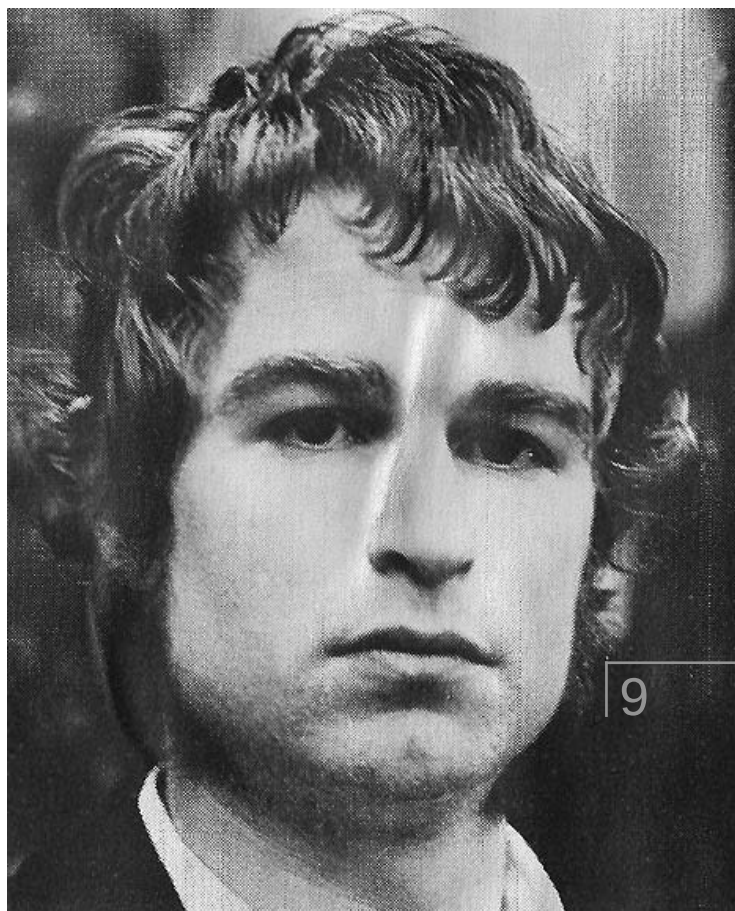
door Piet van der Weide

In 1966 werd de onvergetelijke Jaap Wittebol voorzitter van WGM en het bestuur plande een transformatie van buurtclub tot topclub. Na een aantal spectaculaire promoties werd in 1967 de Hoofdklasse (wat nu de Meesterklasse is) bereikt. In het seizoen 69/70 werden we voor de eerste keer kampioen van Nederland en er zouden nog vele kampioenschappen volgen. Die transformatie kwam tot stand doordat sterke spelers zich meldden, waarbij ook wel met de geldbuidel werd gerammeld. Rob Hartoch kwam al in 1964 en van de anderen noem ik: Coen Zuidema, Frans Borm, Jaap Vogel, Paul van der Sterren, Helmer Wieringa, Ton Timman, Nico Schouten, Gert-Jan de Boer enz.

‘Er werd met de geldbuidel gerammeld.’

Spelers die altijd in het eerste team opgesteld waren, kwamen nu wat lager terecht. En sommigen vonden dat helemaal niet zo leuk. Op vergaderingen ging het hectisch toe: “de club gaat eraan” en “zijn die nieuwe mensen wel zo goed?” (ELO bestond toen nog niet). Er was ook iemand die vond dat hij in het eerste team thuishoorde “omdat hij Rob Hartoch bij de club had gehaald”. In 1974 diende zich een sponsor aan en gingen we spelen onder de naam DesiscoWGM. Het bijzondere was dat alle spelers hetzelfde bedrag kregen, nl. fl. 200 per wedstrijd (voor mij was dat twee maanden huur). Later veranderde dit toen er grootmeesters aangetrokken werden. Inmiddels hadden we een ander clublokaal. Op de Polderweg in Oost, iets centraler gelegen. De werkelijke verbetering kwam in 1993 toen we in Sporthal Wibaut, bij het Weesperplein terecht konden.

Met ingang van het seizoen 1980/81 ging ik voor de Koningsclub van Arnfried Pagel spelen, maar bleef lid van WGM (de interne competitie was altijd interessant). Toen de zaken van Pagel door toedoen van justitie en belastingdienst te gronde waren gericht werd de Koningsclub opgeheven. Ik keerde terug in het eerste van WGM (seizoen 91/92). Ook hier was de sponsoring geëindigd. Het laatste landskampioenschap werd behaald in 1990. Daarna werd er een paar keer gedegradeerd, maar in 1993 zaten we weer in de 1^e klasse KNSB. Tot aan de fusie met US en MEMO in 1994 was dat ons niveau.

Max Euwe en de man zelf

door Evert Straat

De bakker, de brigadier en bewoner Van Dijk

In de Weteringstraat in Amsterdam stond een school, een politieposthuis en een winkelbakkerij. Drie mannen, de bakker, de brigadier van het posthuis en bewoner Van Dijk speelden 's middags hun partijtje schaak in het posthuis. Al spoedig kwamen ze op het idee om een schaakclub op te richten.

Het hoofd van de school was Cornelis Willem Euwe, de vader van Max. De initiatiefnemers vroegen Euwe of hij zijn naam aan de club wilde verbinden. Hij gaf toestemming maar hij vond het wel vreemd. Het was niet gebruikelijk de naam van een levende schaakmeester aan een club te verbinden. Wel was er een club 'Lasker' maar die was toen al een levende legende. Euwe: (...) "Goed, ik was kampioen van Nederland, maar niet meer dan de zoveelste van een

hele reeks nationale kampioenen en mijn voorgangers hadden er geen van allen een peetvaderschap aan overgehouden. Een beetje verlegen was ik dan ook wel met deze onverdiende onderscheiding." (...). Als oprichtingsdatum van 'Max Euwe' wordt 1 november 1922 aangehouden. Midden 1923 werd Gerard van Harten lid. Weldra zou hij zich tot motor van de club ontwikkelen en de vereniging tientallen jaren leiden.

Clubkampioen van Nederland

Na de oorlog bereikte 'Max Euwe' onder de energieke leiding van Gerard van Harten de landelijke hoofdklasse. In 1951 culmineerde dit, onder aanvoering van Theo van Scheltinga, in het clubkampioenschap van Nederland voor het VAS en de Amsterdamse Schaakclub (ASC). Euwe speelde toen voor de ASC, waarmee hij in de jaren twintig vele keren het clubkam-

pioenschap had behaald. Intussen had Van Harten in 1948 zijn zilveren jubileum gevierd als bestuurslid van 'Max Euwe' en werd benoemd tot erevoorzitter. Euwe had een grote bewondering voor zijn onverwoestbare ijver en doorzettingsvermogen. Hij beschouwde hem als de drijvende kracht van het in 1934 opgerichte Nederlandsch Comité Wereldkampioenschap Schaken dat als voornaamste doelstelling had Euwe een kans op de wereldtitel te bieden. In 1973 zijn de grote verdiensten van Van Harten erkend door hem tot lid van verdienste van de KNSB te benoemen.

Van Harten was trouwens zeer omstreden. Euwe was een groot bewonderaar, anderen moesten niets van hem hebben. Terug van de man naar de club.

MEMO

Een conflict met de KNSB inzake het financiële beleid leidde in 1955 tot de uittreding van de Amsterdamse Schaakbond uit de KNSB. Voor 'Max Euwe' was dit een slechte zaak want sterke spelers, zoals Van Scheltinga, vertrokken naar clubs die in de landelijke competitie speelden. In deze situatie kwam het zeer gelegen dat de schaakvereniging Morphy bereid was tot een fusie. Zo ontstond in 1962 de nieuwe combinatie met de welluidende naam Max Euwe/Morphy.

Olympiade 1954, vlnr Cortlever, Slavenkoorde, Zittersteijn, Van Harten, Euwe

De nieuwe club deed een goede zet door zich weer aan te sluiten bij de KNSB die de afvallige met open armen ontving. Met medewerking van erelid Max Euwe lukte het om voor Max Euwe/Morphy een extra plaats in de tweede klasse van de KNSB-competitie te reserveren. Max Euwe was bereid het eerste bord van de nieuwe combinatie te verdedigen. Zijn bijdrage leidde er in ieder geval toe dat de club niet gelijk degradeerde. Wel verloor hij verrassend een partij van W. de Jong (Watergraafsmeer).

Euwe - W. de Jong

KNSB-competitie 1963, 2^e klasse

**1.d4 e6 2.c4 f5 3.g3 Pf6
4.Lg2 Le7 5.Pc3 d5 6.e3 c6
7.Pge2 Pbd7 8.Pf4 Pf8
9.0-0 g5 10.Pd3 Pg6 11.Pe5
Dc7 12.f4 g4 13.Ld2 Ld8**

**14.b4 Dg7 15.b5 Pxe5
16.fxe5 Pe4 17.Pxe4 dxe4
18.bxc6 bxc6 19.Lb4 h5
20.Ld6 h4 21.Te1 Dh6
22.Kf2 Lg5 23.Tb1?**

Diagram 1

Een grove onderschatting van de zwarte aanvalskansen. Juist was 23.De2 om pion e3 een extra dekking te geven. **23...hxc3+ 24.hxc3 Dh2!** Met de dodelijke dreiging Th3. **25.Da4 Ld7 26.Th1 Lxe3+! 27.Kf1 Dxc3**

**28.Txh8+ Kf7 29.Th7+ Kg6
30.Dc2 Kxh7 31.Tb7 Dh2** Onnauwkeurig. Sterker was 31...Kg6 32.Txd7 Th8 en zwart wint gemakkelijk. De tekstzet geeft de winst niet uit handen. **32.Ke1 Dg1+ 33.Lf1 Dg3+ 34.Kd1 Td8 35.Le7 Dg1 36.Dg2 Dxc2 37.Lxc2 Lc8 38.Txa7 Txd4+ 39.Ke2 Lh6 40.Tc7 Td2+ 41.Kf1 Td7 42.Txc8 Txe7 43.Txc6 e3 44.Tb6 f4 45.Le4+ Kg7 46.Ke2 Tf7 0-1.**

Een fraaie prestatie van De Jong, die alleen in clubverband speelde en daarom weinig bekend is geworden. Talent had hij zeker! En hoe verging het Euwe verder? Hij stond nog een remise af aan Rob Faase van Het Oosten (Haarlem) en won de overige partijen. Dit was de laatste bemoeienis van Euwe met de eerste naar hem vernoemde club.

SCHAAKPROBLEMEN

De oplossingen van deze schaakproblemen staan op pagina 48.

① Wit geeft mat in 2

② Wit geeft mat in 2

③ Wit geeft mat in 2

④ Wit geeft mat in 3

⑤ Wit geeft mat in 3

⑥ Wit geeft mat in 7

door Angelo Spiler

Een hik in de tijdmachine

door Wim Nijenhuis

Dit stuk is verschenen in 2008 in de door Wim verzorgde online nieuwsbrief 'Euwe Online'. Het stuk raakt vele zaken aan, van schaakclubs Max Euwe en Watergraafsmeer tot prominenten Wittebol (volgens Helmer Wieringa de 'Eijgenbrood van Euwe') en Jan van 't Hul tot socialisme en nalatenschap. Het stuk begint met een passage uit een artikel in 'Watergraafsmeer-Nieuws', najaar 1948.

■ Een wedstrijd uit 1948

Max Euwe II - Watergraafsmeer I 6½-3½

Misdom - Daame	0-1
Oordan - Geerts	½-½
Ouwens - Ruiselaar	1-0
Warminkhuizen - Holst	0-1
Hinkelman - Alderink	½-½
J. van't Hul - Manuel	1-0
Sieverding - Mevr. Vd Veen	1-0
Brink - Pielage	½-½
Braun - Wittebol	1-0
Bakker - Kerbert	1-0

"Dame en heren, het kan en moet anders, zo gaat het niet langer", zo schreef redacteur J. Heynert. Niet leuk voor Watergraafsmeer inderdaad! Fijn voor Max Euwe!

■ 60 Jaar na dato

"Wat heeft dit met mij te maken?" zo vraagt u zich af, bijna 60 jaar na dato. Welnu, we kunnen een aantal conclusies trekken: (we hebben het over de fusiepartners van onze huidige club EUWE (Max Euwe/ Morphy - MEMO - en Watergraafsmeer/US)):

1) Max Euwe (opgericht 1922) was destijds sterker dan de jongere fusiepartner Watergraafsmeer (opgericht

1927). Max Euwe was in 1950/51 zelfs landskampioen, later overvleugelde Watergraafsmeer Max Euwe - vooral door sponsoring. Watergraafsmeer verbond haar naam gedurende een aantal jaren aan computerbedrijf DESISCO - voorloper van Volmac. Toen de sponsor het liet afweten dreven beide clubs als vanzelf in elkaars armen; 2) destijds speelden ze nog met tientallen.

■ Jan van 't Hul

Waar het werkelijk om gaat is de Euwe-speler Jan van 't Hul.

Jan van 't Hul - huisschilder van beroep - was een man met enorme clubliefde, geheel in de geest van de dertiger jaren van de vorige eeuw, met zijn nadruk op het gemeenschapsleven, geworteld in een socialistisch ideaal. Hij overleed op hoge leeftijd en liet na een legaat van fl.1000,- aan de club (destijds nog MEMO) - specifiek voor het clubblad, dat weerspiegelde immers de ziel van de club! Dat bedrag staat nog altijd op de balans (nu voor 453 euro). We denken al meer dan tien jaar na wat er mee gedaan moet worden. Het bestuur heeft beslist dat dit jaar nog bepaald moet worden of dat bedrag aangewend wordt voor een specifiek doel - in overeenstemming met het legaat - of dat het aan de algemene middelen wordt toegevoegd. Het verleden werkt door in het heden. Het is van alle tijden: geld is nodig om een club te laten bestaan, echter: moet het komen uit winstbejag (sponsoring) of gemeenschapszin? Die vraag is de nalatenschap van Jan van 't Hul.

Van 't Hul en Nijenhuis, Wijk aan Zee 1984

MEMO is dood

door Rob Bödicker

De volgende – ingekorte – tekst schreef Rob Bödicker in september 1994 naar aanleiding van de fusie van MEMO en Watergraafsmeer tot EUWE.

Rob was lid van MEMO sinds de oprichting in 1962 en MEMO's laatste voorzitter.

■ Max Euwe en Morphy worden MEMO

In september 1961 besloten de verenigingen Max Euwe en Morphy te gaan fuseren en werd de naam Max Euwe/Morphy gekozen. De afkorting MEMO was een vondst van de in 1990 overleden teamleider van het eerste, Wim van der Vecht (de vader

■ MEMO wordt EUWE

Na de verhuizing in 1985 naar de 'de Lange Pier' in de Van Hilligaertstraat begon vrijwel meteen de afkalving van het ledental. Langzamerhand werd wel duidelijk dat we zo niet verder konden gaan, bij de laatste ledencontrole zakte het ledenbestand onder de 50! Toen kwam het toeval ons te hulp. In januari

van ons huidige lid Lucy van der Vecht). De fusie was logisch daar beide verenigingen in hetzelfde lokaal speelden, namelijk het onvolprezen schaakhuis aan de Bilderdijkstraat 130. Na verhuizing naar de Obrechtkerk in 1976 beleefde MEMO zijn grootste bloeiperiode, zowel kwantitatief als kwalitatief. Van 1978 tot 1982 speelden we afwisselend in de hoofdklasse en in de eerste klasse van de KNSB en allerlei nu nog bekende spelers speelden voor onze club. Ik noem Blees, Van Geet, Pieterse, Andriessen (New in Chess), etc. Het ledental liep toen op tot rond de 130!

1994 moest ons eerste tegen Watergraafsmeer 1 spelen. Terloops kwam een fusie ter sprake en beide verenigingen besloten hierover contact met elkaar op te nemen. De nadere kennismaking beviel zo goed dat we in no time een fusieovereenkomst hadden met als enige probleem de naam. Na veel wikken en wegen is het S.V. Max Euwe Amsterdam geworden. Omdat de naam wat lang is zal de club als EUWE door het leven gaan. Ik wens deze nieuwe vereniging een mooie toekomst toe en wil dan ook besluiten met de uitroep: MEMO is dood, leve EUWE!

Een goede speelzaal

door Rob Bödicker

Caissa is in de gelukkige omstandigheid te beschikken over een goede en betaalbare zaal; dat dat van levensbelang is illustreert de geschiedenis van MEMO maar weer eens. Want als men te vaak moet verhuizen, gaat zelfs de bloeiendste vereniging vroeg of laat ten onder. Dit is een overgenomen artikel waarin Rob ingaat op het verband tussen een goede, betaalbare speelzaal en een bloeiende schaakvereniging.

■ Op zolder

Tussen 1961 en midden jaren zeventig had MEMO zijn clubgebouw in het Schaakhuis, Bilderdijkstraat 130, tussen de Kinkerstraat en het Kwakersplein. 'De zolder', zoals het schaakhuis werd genoemd, was eigenlijk niet zo geschikt om met veel mensen bijeen te zijn. Na tien jaar was de rook te snijden, er was namelijk geen ventilatie die die naam mocht

overeenkomst af en werd de huur zo verhoogd (de zaal bleek verhuurd te kunnen worden als bedrijfsruimte) dat het voor een schaakclub niet meer op te brengen was.

■ Bloei in de kerk

Vrij snel hadden we een nieuwe behuizing gevonden bij de Obrechtkerk (vlakbij het Concertgebouw), waar we zeer gastvrij zijn behandeld, met speciale lof voor de conciërge Pierre uit Sicilië; hier speelden we op dinsdagavond in 3 zalen. Eind jaren 70, begin jaren 80 was de bloeitijd van MEMO. Toen waren we de grootste vereniging van Amsterdam en hebben we een aantal jaren in de Hoofdklasse (thans Meesterklasse) gespeeld.

'Bij brand zouden we allen jammerlijk zijn omgekomen...'

hebben; bij brand zouden we allen jammerlijk zijn omgekomen... Ook de hoogte was voor oudere spelers bezwaarlijk. Elke speelavond tilden 4 potige schakers de sterke speler Dick Smorenberg naar boven, 3 steile trappen hoog + een stoepje. Oudere spelers zullen zich deze levenslustige invalide nog wel herinneren. Hij stierf in 1987, pas 56 jaar oud. In 1976 liep de huur-

'Elke speelavond tilden 4 potige schakers Dick naar boven.'

Helaas raakte de kerk in verval en moesten we in 1982 uitkijken naar een andere speelzaal.

Bloei in de Obrechtkerk

■ Nieuwe verhuizingen

We kwamen terecht in gebouw 'De Lange Pier' in de Hilligaertsstraat (vlakbij sporthal De Pijp). Deze zaal was niet slecht maar kleiner, en elk jaar verloren we per saldo wel enkele leden. In 1992 besloot de deelraad 'De Lange Pier' te sluiten en boden ons ter vervanging sporthal De Pijp aan. We vonden de zaal echter niets en gingen op zoek naar een betere zaal. Na lang zoeken konden we voor een lage huur terecht in het Montessorilyceum Zuid in de Pieter de Hooghstraat (aan de westkant van de Albert Cuyp). Daar hebben we twee jaar gezeten en vergeleken met de vorige zalen was de achteruitgang groot.

'De deelraad stond erop de zaal zo onaan-trekkelijk mogelijk te houden'

■ Sporthallen

Te veel verhuizingen naar mindere zalen ging steeds meer leden kosten en toen we op een goede dag in het seizoen 1993/94 tegen US/ Watergraafsmeer speelden, kwam ondergetekende, toentertijd voorzitter, in gesprek met Piet van der Weide, die vond dat

er veel te veel kleine verenigingen waren. We waren het snel eens: de twee clubs zouden er goed aan doen samen te gaan. Zo gezegd, zo gedaan. De nieuwe vereniging begon in 1994 als Euwe/Amsterdam in de competitie te spelen. We betrokken de sporthal aan het Rhijnspoorplein en aanvanke-lijk ontstond een bloeiende vereniging. Helaas moesten we die hal ook verlaten en kwamen we toch terecht in de zeer matige en vooral sfeerloze speelzaal van sporthal De Pijp. De deelraad stond erop de zaal zo onaan-trekkelijk mogelijk te houden en zo verloren we een groot aantal leden. Het kon niet uitblijven dat we een nieuwe fusiepartner moesten zoeken.

SCHAAKSTUDIES

door Aldo van de Woestijne

De oplossingen van deze schaakstudies staan op pagina 48

① Wit speelt en wint

② Wit speelt en wint

③ Wit speelt en wint

④ Wit speelt en maakt remise

Het laatste seizoen van Euwe

door Helmer Wieringa

De laatste voorzitter van Euwe blikt terug op het laatste seizoen van een het roemruchte Euwe. 'Het deed pijn de club op te doeken'.

■ Licht uit in de badkamer

In 2008 stond SchaakVereniging Max Euwe er niet goed voor. Wij speelden op dat moment al enige jaren in de Sporthal De Pijp aan de Lizzy Ansinghstraat, alwaar weliswaar een gezellige bar was, maar de clubruimte aan een betegelde badkamer deed denken met continue geluidsoverlast van nerveus krassende stoelen. In het begin kregen we het regelmatig aan de stok met de beheerder die vroeg naar huis wilde. Tijdens het uitvluggeren van een partij werd door hem dan gewoon het licht van de zaal uitgedaan. Het opvrolijken van deze treurige zaal met wanddecoraties was niet toegestaan.

Deze problemen waren overkomelijk, maar het echte probleem was dat de interne competitie te sterk was. Nieuwe aanwas die het bij ons wilde proberen, vertrok na drie weken met evenzovele nullen naar elders. Het beeld ontstond dat de Euweleden "niet voor hun plezier speelden".

Wim Nijenhuis verzorgde de pittige e-mailbrief Euwe Online die in totaal 593 keer uitkwam. Een belangrijk bindmiddel voor de club die ook door niet-leden in heel Nederland werd gelezen. Het mocht niet baten: het ledental daalde jaar op jaar. Ook waren er geen jeugdleden, terwijl we in het

verleden twee zeer talenvolle jeugdleden hadden gehad, die beiden een tweede plaats behaalden bij de jeugdwereldkampioenschappen, Robbie Hartoch en Roy Dieks.

■ Spelen op verschillende borden

Het bestuur (Abe Willemsma, Paul Janse, Marc Overeem, Rob Ritzema, Helmer Wieringa) besloot om op verschillende borden tegelijk te gaan spelen, hoe konden we SV Euwe binnen een jaar weer op de rails krijgen? Een jeugdafdeling ontwikkelen viel af: het zou te lang duren om die op te zetten en het rendement daarvan moest je maar afwachten. Nieuwe activiteiten? We brainstormden over de gekste dingen zoals het introduceren van een teamschaaktoernooi waar je elkaar mocht helpen en zelfs het bord van elkaar mocht overnemen. Nieuwe leden laten winnen? Minder goed idee. Samenwerken en fuseren, dat leek nog de beste mogelijkheid. We schreven vrijwel alle (25) verenigingen in Amsterdam aan om na te gaan of samenwerking mogelijk was. In samenwerking met de gemeente zochten we ook naar een nieuw clubgebouw om een eventueel samengaan aantrekkelijk te maken voor een fusiekandidaat.

■ Aansluiting bij Caissa

Er waren acht clubs die wel wilden praten, waaronder Zukertort Amstelveen, VAS en Caissa. Caissa viel al snel af: onze voorstellen werden beleefd aangehoord maar vriendelijk afgevoerd.

Met de andere twee werden voorstellen uitgewerkt die we op een bijzondere ledenvergadering voorlegden aan de leden; zij werden uitgenodigd om zelf ook voorstellen te doen. Op de valreep kwam Gertjan van der Hoeven met het voorstel om toch nog eens contact op te nemen met Caissa. Dit voorstel kreeg duidelijk de meeste stemmen. Het bestuur concludeerde dat SV Euwe zich maximaal flexibel moest opstellen: het werd een voorstel om simpelweg aan te sluiten bij Caissa. Na een succesvolle kennismakingsbijeenkomst van besturen en ledenvertegenwoordiging werden spelers met koppen geslagen. Bij SV Euwe stemde 92% voor het voorstel om aan te sluiten, bij Caissa stemden 33 leden voor en 22 tegen het opnemen van SV Euwe. De huiver van de tegenstemmers was begrijpelijk: zomaar zestig dolende zielen erbij die misschien niet eens voor hun plezier speelden; en het ging toch goed zo...

■ 2022

Het deed pijn om een club - opgericht in 1922 - op te doeken, maar we mogen blij zijn met het uiteindelijk resultaat: de grootste club in Nederland, een sterke eerste-klasser met ervaring in de Meesterklasse en van integratieproblemen is nooit iets vernomen. Caissa, gefeliciteerd met het 60-jarige jubileum; misschien moeten we in 2022 al het honderdjarig bestaan vieren!

Spannende gebeurtenissen

door Dennis Breuker

Het donkere Afrikahuis

De voorzitter van Caissa van 2006 - 2010 laat zijn licht schijnen over het samengaan van Caissa en Euwe en andere spannende gebeurtenissen tijdens zijn voorzitterstermijn.

■ Een rustige start?

In september 2006 nam ik het voorzittersstokje van Leo Oomens over. Op dat moment hadden we net de perikelen van het zoeken naar een nieuwe locatie achter de rug. Althans, zo dacht ik. We moesten namelijk uit het Oranjehuis, onze vertrouwde locatie waar we sinds 1963 in zaten. Gelukkig hadden we twee alternatieve locaties gevonden: Huize Lydia en het ROC (Regionaal OpleidingsCentrum) in de Dongestraat. Tijdens de ALV van 5 september 2006 (ik was dus net voorzitter) stemde een

overgrote meerderheid van de leden voor het ROC, dus dat werd het. Helaas kregen we kort daarop te horen dat het ROC toch niet beschikbaar was. Dat zorgde dus ineens voor enorme stress. Ik had me het begin van het voorzitterschap anders voorgesteld...

■ Appelwangige Susan

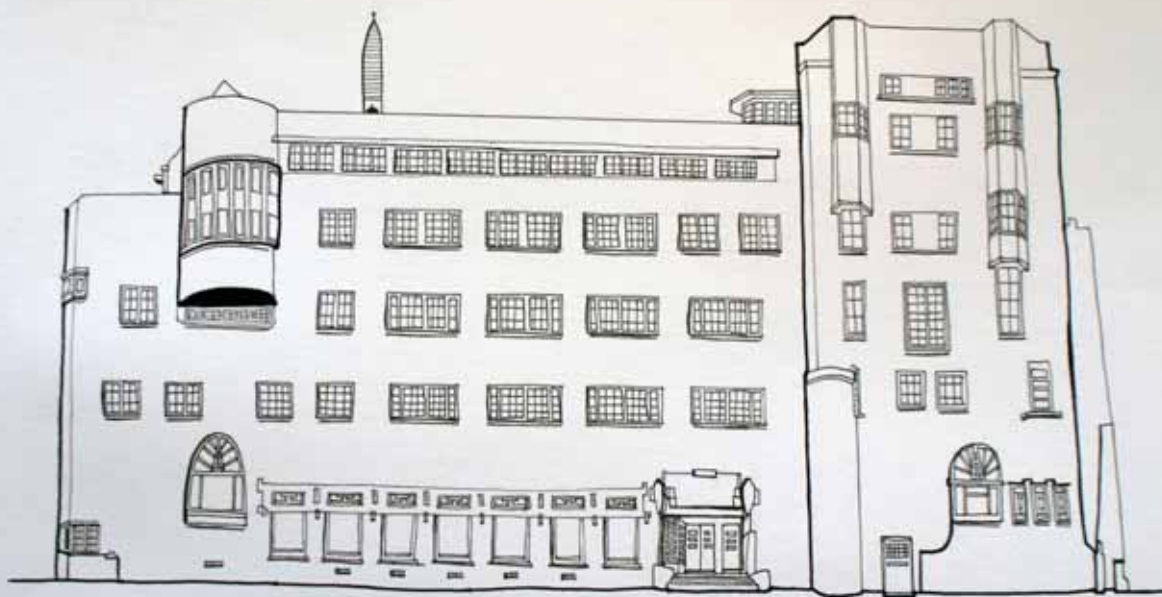
We hebben toen kunnen regelen dat we tot januari nog in het Oranjehuis mochten blijven. Tegelijkertijd is er hard gezocht naar een vervangende locatie. Die werd op korte termijn gevonden en per 1 januari 2007 speelden we in het Afrikahuis.

Een locatie met een 'bijzondere' sfeer: donker, met veel beton en een laag plafond. Om binnen te komen moest je een betonnen trap af, iets dat Johan van Hulst iedere week met gevaar voor eigen leven deed. Ik hield mijn hart vast... We bleven dus doorzoeken naar een

betere locatie, en toen kwam Huize Lydia weer ter sprake. Helaas zou dat betekenen dat de contributie omhoog moest wegens de hogere huur en het feit dat we de bar niet meer in eigen beheer zouden hebben. Bij de ingelaste ALV van 22 mei 2007 stemden de leden gelukkig toch voor deze nieuwe locatie. Vanaf het seizoen 2007-2008 spelen we daar, en dat heeft ons geen windeieren gelegd. Het was wel erg jammer dat we hierdoor afscheid moesten nemen van onze appelwangige bardame Susan, die ons jaren van de nodige versnaperingen had voorzien.

Appelwangige Susan met meervoudig clubkampioen Niek Narings

Huize Lydia volgens Joseph Segaran

■ Het voorstel van Euwe

Hierna kreeg ik het als voorzitter wat rustiger, totdat schaakvereniging Euwe ineens contact met ons zocht. Op 7 november 2008 had Euwe veel clubs in Amsterdam aangeschreven met het idee om te fuseren. Hoewel Caissa geen enkele reden had om hierop in te gaan (het ging hartstikke goed met de club) besloten we toch te praten, onder het motto "praten kan altijd". Op 15 december 2008 hebben Hugo van Hengel en ik gesproken met Helmer Wieringa en Abe Willemsma. Dat gesprek heeft toen geen vervolg gekregen omdat een fusie geen enkel voordeel voor Caissa zou hebben.

In maart 2009 had Euwe een ingelaste ledenvergadering waarin gestemd zou worden over fusie-opties (met Amstelveen of VAS, geloof ik). Tijdens die vergadering is een lid van Euwe met het voorstel gekomen om toch nog eens bij Caissa te informeren. Dit keer niet om te fuseren, maar om op te gaan in Caissa. Dat voorstel bleek grote bijval te krijgen en

zo kon het gebeuren dat ik 31 maart 2009 werd gebeld door Helmer om informeel hierover te spreken. Daarna heb ik dit met het bestuur besproken, en - om een lang verhaal kort te maken - uiteindelijk hebben beide verenigingen op een ingelaste ledenvergadering over deze kwestie gestemd.

■ Verhitte vergadering

De vergadering bij Euwe (11 juni 2009) verliep soepel. Uiteindelijk was 91% voor het opgaan in Caissa - 43 voor, 4 tegen. De vergadering bij ons (16 juni 2009) verliep minder

'De emoties liepen hoog op'

soepel. De emoties liepen soms hoog op. Er waren leden die pertinent tegen waren. Het viel me op dat veel bezwaren op gevoelsniveau lagen. Er werd gesproken over cultuurverschil en zelfs ook door iemand over "sfeer bederven". Dit soort bezwaren kwamen veelal van leden die ooit (meer

dan tien jaar geleden) bij Euwe of zelfs MEMO hadden geschaakt. Andere bezwaren gingen over de grootte van de club ("een reus op lemen voe-

'De voorstanders lieten zich ook niet onbetuigd'

ten"). Ik had dit negatieve sentiment van tevoren anders ingeschat. Ik wist wel dat er tegengeluiden waren, maar dacht dat die van een enkeling kwamen. Maar ook de voorstanders lieten zich niet onbetuigd. Bijvoorbeeld: Caissa groeide al bijna uit de bovenzaal, en met de komst van Euwe zou de benedenzaal erbij gehuurd kunnen worden. Dat zou voor de jeugd ook een enorm voordeel zijn. En ook: hoe meer zielen, hoe meer vreugd. De stemming leverde uiteindelijk het volgende resultaat op 60% was voor het opgaan van Euwe in Caissa (33 voor, 22 tegen). Ik had dit percentage graag hoger gezien, maar het was niet anders.

■ Clubculturen

Dat betekende dat dit samengaan niet zonder slag of stoot zou gaan. Ook zag het bestuur het gevaar in van twee bloedgroepen. Er komt ineens een grote groep schakers bij de al bestaande club, en dat moet toch goed samengaan. Er moet geen botsing komen van clubculturen. Hierop besloot het bestuur om een introductiecommissie met Caissa- en Euweleden in het leven te roepen. Deze bestond uit Olaf Ephraïm (voorzitter), Dick van Dam, Francis Lesman, Gertjan van der Hoeven, Matthijs de Feber en Sander Tigelaar. Deze commissie had als doel: "Een soepele overgang van een grote groep nieuwe leden afkomstig van Euwe en het zorgen van een snelle kennismaking van hen met Caissa en vice versa. Caissa moet een grote bloeiende vereniging blijven waar sterke en zwakke spelers met plezier schaken en waar niet betaald wordt om voor de club te spelen." De introductiecommissie begon het nieuwe seizoen met een kennismakingsavond waarop in duo's tegen elkaar werd gespeeld en zoveel mogelijk duo's bestonden uit een Caissa-speler en een ex-Euwe-speler. Dit toernooi was een groot succes en een mooi begin van een bloeiende synergie.

■ Smoelenboek

We zijn nu anderhalf jaar verder, en hoe staat het ermee? Ik vind dat het opgaan van de grote groep ex-Euwe mensen in Caissa goed is verlopen. Natuurlijk was het in het begin even wennen. De eerste clubavond hadden we meer dan honderd personen! Dat is andere koek. De twee speelzaal zijn altijd goed gevuld. Wat ik heb gemerkt is dat er een rustige zaal is (de benedenzaal), en een wat levendigere zaal (de bovenzaal, met de bar). En ik heb het idee dat iedere schaker zijn eigen voorkeur heeft voor een zaal. Zo speel ik zelf liever boven. De drukte na 23:00 uur neem ik dan maar op de koop toe. De interne loopt als een trein, er zijn hierdoor zelfs veel nieuwe leden bijgekomen. De grootte van onze vereniging betekent wel dat niet iedereen elkaar

'Hoe ziet mijn tegenstander er uit?'

meer persoonlijk kent. Regelmatig hoor ik nog een schaker vragen hoe zijn tegenstander er uitziet. Wat dat betreft zou het fijn zijn als het smoelenboek online wordt gezet, want

er ligt al wel iets op dit gebied. Verder merk ik weinig van twee groepen (of drie: EEEE-EENHOOOORN!!).

■ Vrijwilliger

De synergie is zelfs zo goed geslaagd dat menig ex-Euwe speler meteen vrijwilliger is geworden (denk aan topjeugdtrainer Gertjan van der Hoeven, interne wedstrijdleider Rob Ritzema en secretaris Abe Willemsma). Kortom, de introductiecommissie heeft zichzelf kunnen opheffen en dat is inmiddels allang gedaan. Wat me wel opvalt is dat het eerste seizoen de externe teams (heel bewust) gemengd waren, en dat dat in het huidige seizoen minder het geval is. Als ik naar de KNSB-teams kijk (die maak ik het meest van dichtbij mee): Caissa 1 is gemengd, maar Caissa 2 en 4 zijn voornamelijk ex-Euwe teams, en Caissa 3 en 5 zijn voornamelijk oud-Caissa teams. Of dit erg is, weet ik niet. Kijken hoe dat volgend seizoen zal zijn.

Al met al waren het soms roerige en spannende tijden. Interessant om mee te maken, dat zeker.

Het stokje heb ik in september 2010 doorgegeven aan Hugo van Hengel. Ik hoop dat hij het wat rustiger zal hebben dan ik.

Levendige bovenzaal

Rustige benedenzaal

Staan we samen sterker?

door Olaf Ephraïm, voorzitter van de Introductie Commissie

Op een mooie avond in mei was er een bijzondere ALV van Caissa. Daar moest worden besloten over het opgaan van Euwe in Caissa. Dat besluit kwam er niet zomaar, er ging een langdurige en emotionele discussie aan vooraf. Dat verbaasde mij, naïef in Amsterdamse schaak-ondersjes, nogal.

■ Heidense rituelen

In een pauze waarin de gemoeiden tot bedaren moesten komen begon ik eens wat navraag te doen. “Bij Euwe hebben de leden geen namen, alleen ratings”, zei iemand. “Ja, en aan de bar worden de ratings van 1700 en lager pas geholpen als de hogere ratings voorzien zijn”, wist een ander. “Een drankje halen? Het gebeurt daar regelmatig dat na terugkomst van de bar dat je dan ineens een stuk kwijt bent. De notatie is zelfs al tot dat doel door zo’n ratinglijder bijgewerkt”, zei een Caissaan die zich bij mijn groepje voegde. “Of het bord is gewoon omgedraaid, in plaats van een winststelling sta je plotseling verloren”, zei de eerste. Hij keek om zich heen en ging fluisterend verder. “Enne, ik heb gehoord dat de KNSB-teams van Euwe voor een wedstrijdronde geheime bijeenkomsten in duistere gewelven hebben waarbij tijdens oude heidense rituelen op een levensgroot schaakbord een wit paard op f7 geofferd wordt, en dat er ook wel eens op h2 een zwarte dame...” “We beginnen weer!” schalde de sonore stem van de voorzitter, vol gloedvolle warmte vermengd met strenge doch rechtvaardige autoriteit door de zaal.

■ Inquisitie

Verward ging ik zitten. Konden wij zo’n belangrijk besluit wel in een avond nemen? Was ik niet moreel verplicht via een discrete bommelding uitsel te regelen voor de club die haar hoofd onwetend in de strop dreigde te steken? Het was te laat, er werd al gestemd. Het voorstel tot opname van Euwe in Caissa werd met een krappe meerderheid aangenomen. Ongetwijfeld zou Euwe Caissa vernielen, zoals ooit de Gothen met Rome gedaan hadden. Wat konden wij anders verwachten? Maar kijk, het viel in de praktijk reuze mee. De voormalige leden van Euwe bleken gewoon normale, vaak aardige mensen te zijn die wel veel van schaken maar niet allemaal van appeltaart houden, ongeveer zoals de mensen die al lid waren van Caissa. De angsten waren voorbarig en overdreven geweest. De integratiecommissie, door het bestuur op sluwe Orwelliaanse wijze ‘Introductie Commissie’ genaamd, een soort mengeling van Polit Bureau, Stasi en Spaanse Inquisitie waar ik uit voorzorg in was gaan zitten, hoefde feitelijk nooit enige opstand van betekenis met harde hand neer te slaan. Een enkele fusillade tegen de muur van het Tuinhuis zorgde voor genoeg afschrikwekkende werking.

■ Caissa World.com

Laten wij nu eens subjectief naar het samengaan kijken. Caissa is veel groter geworden. Het gevolg hiervan is dat de interne competitie veel sterker geworden is, ook door een aanzuigende werking naar

andere clubs. Een nadeel vind ik wel dat de interne meer en meer op een open toernooi lijkt met toch een wat mindere sfeer als gevolg. Door het aantal deelnemers speel je minder vaak tegen dezelfde mensen, hetgeen jammer is. De externe teams hebben vooralsnog niet geprofiteerd van het samengaan: weliswaar is de Meesterklasse bereikt maar realistisch gezien zal na dit seizoen het aantal KNSB teams hetzelfde zijn maar voor een deel in lagere klassen dan Caissa en Euwe speelden. Veel lof verdient het vorige en huidige bestuur voor de wijze waarop het samensmelten gemanaged en begeleid is. En inmiddels wordt ook het Max Euwe Centrum en de SGA door Caissanen beheerst. En waarom zou het daarbij blijven? Hierna wacht de KNSB, die na overname zal worden omgedoopt in Caissa Nederland. Uiteraard is dit slechts een tussenstation op weg naar de FIDE. Na inlijving zal deze Caissa World.com heten. Intergalactische expansie wordt voorzien, maar niet voor 2020.

■ Referenties

In de diverse rubrieken betreffende het jubileum zijn de volgende referenties gebruikt - aanvullend op de kennis van de Caissa-leden zelf.

- [1] CAISSA WEBSITE ARCHIEF, WWW.CAISSA-AMSTERDAM.NL; BREUKER, OSTERWALD E.V.A.
- [2] EUWE WEBSITE ARCHIEF, WWW.XS4ALL.NL/~WIMNIJ/EUWE/MAXEUWE.HTML; NIJENHUIS E.A.
- [3] KNSB WEBSITE, WWW.SCHAAKBOND.NL/WEDSTRIJDSCHAAK/KNSB-COMPETITIE
- [4] DE SCHAKELING, US-SCHAKEN JUBILEUMNUMMER, JANUARI 1993; WESTERA E.A.
- [5] SCHAAKNIEUWS VAN DESISCO-WATERGAAFSMEER, 50 1927-1977; WITTEBOL E.A.

Over de Caissaweb site

door Sander Tichelaar

De website van Caissa Amsterdam is inmiddels bijna 15 jaar oud. De start is inmiddels zo lang geleden dat ik persoonlijk niet weet hoe het gestart is, dat was voor mijn tijd bij Caissa. Ik vermoed dat de site gestart is door John Könst (maar mogelijk dat andere leden daar meer over weten). Vanaf 1998 is de website een hele tijd door Dennis Breuker onderhouden. Dennis heeft veel gedaan aan het redesign van de website en gezorgd dat de site de uitstraling kreeg die past bij een club als Caissa.

Sinds ongeveer 2006 ben ik bij de website betrokken. In 2007-2009 is de website twee jaar in beheer geweest bij Bert Gijsbers, hij heeft gezorgd dat de website over ging naar het huidige content managementsysteem (Joomla). Hij heeft ook een redesign aan de website gegeven in 2007. Midden 2010 kwam de huidige website online. Het is bedoeld als interactieve website waarop iedereen artikelen en commentaren kan achterlaten en ik ben blij dat daar ook veel gebruik van gemaakt wordt.

■ Artikelen plaatsen

Een aantal mensen op de club is inmiddels zeer handig met het systeem en die mensen plaatsen veel artikelen, maar het ontwerp is zo dat het plaatsen van een artikel redelijk eenvoudig gedaan moet kunnen worden door een ieder die enig gevoel voor internettechnologie heeft.

Wat vaak wat lastiger is, is om partijen op de website te krijgen. Zeker in de veelgebruikte browser Internet Explorer werkt dat niet altijd zoals gewenst. Dat is helaas niet eenvoudig op te lossen, dus daar zullen we omheen moeten werken. Mocht u zelf er niet

uitkomen, schroom dan vooral niet om voor het plaatsen van artikelen of partijen een beroep te doen op de groep mensen die vaker artikelen en partijen geplaatst hebben. U kunt deze artikelen en/of partijen (lieft in PGN) mailen naar: caissa.artikelen@gmail.com.

■ Mede-webmaster

Mocht u nog vragen of opmerkingen over de website hebben, dan hoor ik dat natuurlijk graag. Ik heb gedurende het afgelopen seizoen aardig wat ideeën en adviezen gekregen van mede-Caissanen. Die worden allemaal gewaardeerd, maar ik heb niet heel veel tijd om ze ook allemaal

Archief

Aanvulling redactie: in het kader van het jubileum is het ook interessant om te weten dat er een uitgebreid archief te vinden is op de website, o.a. van oude clubbladen. Zelfs het allereerste nummer (november 1951) staat er op! - met dank aan onder anderen Dennis Breuker en Elwin Osterwald. Voor diegenen die geïnteresseerd zijn in de historie van Euwe is er ook nog het door Wim Nijenhuis beheerde archief van Euwe op www.xs4all.nl/~wimnij/euwe/archief.html.

toe te passen. Zo af en toe ziet u dus iets gewijzigd aan de website om te proberen te zorgen dat de website actueel en handig blijft om te gebruiken. Ik ben nog op zoek naar een mede-webmaster die ook handig is met code en/of Joomla om de taken een beetje te verdelen en te zorgen dat er altijd een back-up persoon aanwezig is, ook als ik bijvoorbeeld op vakantie ben. Voelt u zich geroepen? Laat mij maar weten.

Oude titelbladen

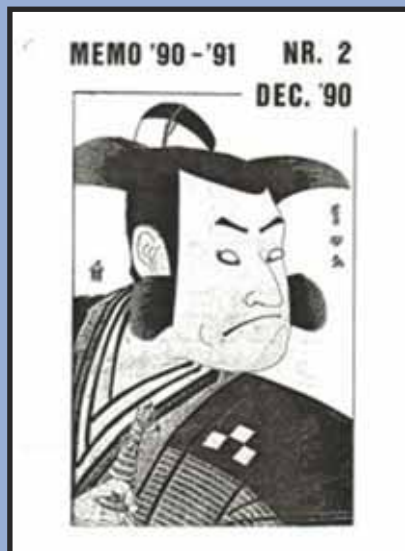
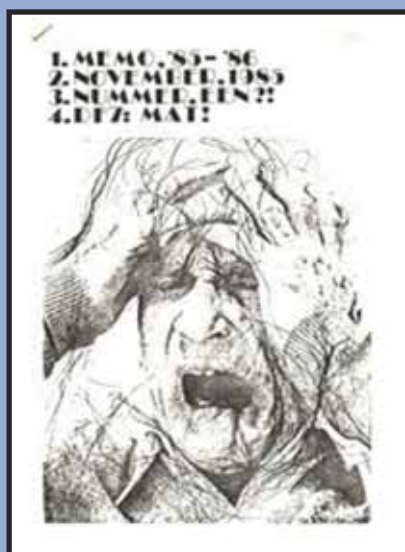
door Eric Coppoolse

Het titelblad van ons clubblad ziet er prachtig uit. Mooi logo, suggestieve foto, pakkende teksten. Daar is over nagedacht en we zouden het niet anders willen.

Toch is er in al het tegenwoordige digitale geweld wat verloren gegaan, en dat is: ambachtelijk vakmanschap. Of nee, eigenlijk juist het tegenovergestelde: ambachtelijke imperfectie.

Het in het niet eens zo verre verleden met schaar, potlood en papier vervaardigen van titelbladen heeft vele miskleunen opgeleverd, maar ook evenzovele ongeëvenaarde hoogstandjes. Door het tonen van een aantal hoog-

tepunten uit het oeuvre van het clubblad van MEMO - eenvoudig MEMO geheten - en het clubblad van US - De Schakeling - brengen we hier een eerbetoon aan het handgemaakte titelblad.

Deel 4: Jubileum!

De zon brandt onbarmhartig neer op het Vondelpark. Het is zaterdag, begin van de middag, en het grasveld rondom de Grote Vijver ligt vol met mensen. Het is zo warm, dat één jongen zelfs verkoeling heeft gezocht onder de fontein in het midden van de vijver - het water komt daar overigens maar tot net boven zijn knieën. Overal zie je lichamen, veel mooie lichamen, ook minder mooie, maar vooral blote lichamen - in deze hitte is elk kledingstuk teveel. Daarom is het des te opmerkelijker dat er in de verte een dichtbehaarde bruine beer komt aangeftst.

Waar je normaal gesproken grote paniek zou verwachten bij de verschijning van een bruine beer in het Vondelpark, overheerst hier merkwaardig genoeg de hilariteit. Begeleid door gefluit en gejoel rijdt de beer voorbij de Grote Vijver en slaat rechtsaf de Jacob Obrechtstraat in. Doelgericht manoeuvreert hij door de statige straten van Oud-Zuid. Uiteindelijk slaat hij aan het einde van de Van Bronckhorststraat weer rechtsaf en zet zijn fiets in het fietsenrek van Huize Lydia - de thuis-haven van schaakclub Daphnis.

‘Hé daar heb je Tinus!’ ‘Tinus!!!!’ Meteen dromt een groepje lachende kinderen om de bruine beer heen, die net zijn kop heeft afgezet. Daaronder blijkt inderdaad het rode, oververhitte hoofd van Tinus te zitten. Zijn haren zijn drijfnat en plak-

*‘... het zweet loopt in
straaltjes via zijn nek
zijn berenlijf in.’*

ken langs zijn gezicht, het zweet loopt in straaltes via zijn nek zijn berenlijf in. “Raaaahhhghrrrr”, gromt Tinus en maakt voor de grap met zijn klauw een slaande beweging, die kleine Tim vol in zijn gezicht raakt. Kleine Tim kijkt hem even verbaasd aan en rent vervolgens huilend Huize Lydia in.

“Ja sorry jongens”, mompelt Tinus. “Ongelukje... Gaan jullie maar weer verder met schaken, ik ga wel even naar Tim toe”. Toch een beetje geschrokken gaan de kinderen weer verder waarmee ze bezig waren. Er is een levensgroot schaakbord met stukken zo groot als de kinderen zelf, en in het plantsoen voor huize Lydia wordt condi-chess gespeeld: een combinatie van schaken en hardlopen waarbij de schaakklok vele meters verwijderd

is van het schaakbord - na elke zet moet er een sprintje getrokken worden naar de klok en weer terug naar het schaakbord. Als Tinus de trap oploopt naar de ingang, hoort hij de kinderen alweer lachen - uit zijn ooghoeken ziet hij hoe ze de Klap van de Bruine Beer nadoen... Hij zet zijn berenkop weer op.

In de gang naar de speelzaal hoort hij al het gezwollen stemgeluid van Brobbels, de gewichtige voorzitter van de club - Tinus schat hem op minstens 150 kilo. Brobbels zit midden in zijn toespraak. “Dus u ziet, waerde clubgenoten, dat we kosten nog moeite hebben gespaerd om van deze jubileumviering - 60 jaar mensen, 60 jaar - een doorslaend succes te maeken!” Zijn parmantige snor krult van trots een beetje omhoog. “Maar laat ons nu in gedachten weer retourneren naar de bovenzael, de zael waar u allen zich thans bevindt. Alhier is - in tegenstelling tot de benedenzael - de plaats voor luidruchtig vertier.” Tinus weet wat Brobbels bedoelt. In de benedenzael wordt een schaaksimultaan gegeven door het gewaardeerde clublid en schaakgrootmeester Twinkel; bovendien is er een blindsimultaan - grootmeester Stellwagen speelt zonder bord of stukken te zien tegen vier Daphnis-spelers tegelijk. Tinus weet wat een enorme concentratie dit vergt - stilte is noodzakelijk.

Brobbels vervolgt: “Hier boven spelen we gongschaek; telkenmaele wanneer deze gong geluid wordt, dient u een zet uit te voeren. En op het podium boven de gong... Ah, daar is hij net! De beer! Tinus, kom toch naer voren! Waerde aanwezigen, op het podium kunt u schaeken tegen onze eigen beer, Tinus! En bij winst eet hij u niet op,” Brobbels’ snor krulde weer op van plezier, “nee, u krijgt zelfs een aerdigheidje van hem. Tinus, neem je plaets maer in!”

Applaus klinkt op, weer gejoel. Met een mengeling van trots en gêne baant Tinus - alias de Bruine Beer - zich een weg naar voren. De opmerkingen zijn niet van de lucht... “Tinus, wat zie je er goed uit vandaag!” (Iris) “Ben je vergeten je te scheren?” (Nijlpaard). Enzovoort. Hij speelt het spel mee en heft zijn voorpoten dreigend op naar de dichtstbijzijnde grappenmakers. Tinus beklimt het podium en gaat zitten achter de centraal op het podium geplaatste tafel met schaakbord. Hij hoopt wel een beetje dat zijn berenpak indruk maakt op zijn tegenstanders, want als hij verliest heeft hij een probleem. De ‘aerdigheidjes’ die hij zou meenemen liggen namelijk nog bij hem thuis...

Caissa, wie ben je?

door Eric Coppoolse

De levensloop van de naamgeefster van onze club is voor velen in nevelen gehuld. Op zich is dat heel toepasselijk voor een godin, maar nu heeft u de kans haar beter te leren kennen. Als u een tipje van de sluier opgelicht wilt zien - als u het aandurft! om zich een moment te wentelen in haar goddelijke aangezicht, leest u dan verder.

■ De geschiedenis van Caissa

Caissa vindt haar oorsprong in een omvangrijk gedicht van 658 regels genaamd 'Scacchia, Ludus', gepubliceerd in 1527 door de Italiaanse bisschop Hieronymus Vida, waarin een schaakpartij tussen Apollo en Mercurius beschreven wordt. In dat verhaal stuurde de vader der goden na afloop van de partij een nimf naar de mensen om hen te leren schaken. Een naam had deze nimf toen nog niet. Ongeveer 200 jaar later pakte de Engelse rechtsgeleerde en oriëntalist Sir William Jones (1746 - 1794) de draad weer op. Deze Sir William kende al op jonge leeftijd het gedicht van Vida, op basis waarvan hij als 17-jarige een tweetal nieuwe gedichten schreef. Hierin gaf hij de nimf de naam Caissa, en daarmee schonk hij de schaakwereld haar 'godin'.

■ The Game at Chess; a Poem

Tot zover de woorden 'uit betrouwbare bron'. Om Caissa nu uit eerste hand te leren kennen, richten we ons op het gedicht *The game at chess* van Jones, waarin Caissa het levenslicht ziet. Het gedicht is lang (330 regels!) en moeilijk te volgen, dus het wordt in een aantal fragmenten doorlopen. Het verhaal begint idyllisch. Op een mooie dag in een prachtig bos vol onschuldige maar sexy nimfen besluiten Delia en Sirena, zelf ook nimfen, een spel te spelen. De muziek van Purcell klinkt tussen de regels door.

*In artful contest let our warlike train
Move well-directed o'er the field preside:
No prize we need, our ardour to inflame;
We fight with pleasure, if we fight for fame.*

Maar welk spel? Het schaakspel natuurlijk! Dat is in ieder geval de keuze van Daphnis, zoon van de god Hermes, die tussen de al die prachtige nimfen leeft en leeft. (Terzijde: zoveel geluk is natuurlijk niemand gegund, zeker niet in de Griekse mythologie. Later zal de arme Daphnis versteend worden door een jaloezse nimf omdat hij vreemdgaat met een sterveling).

*He rose, and on the cedar table plac'd
A polish'd board, with differing colours grac'd;
[...]
Then from a chest, with harmless heroes stor'd,
O'er the smooth plain two well-wrought
hosts he pour'd;*

Maar voordat er gespeeld gaat worden, zingen de nimfen eerst het verhaal van Caissa en de oorsprong van het schaakspel.

*A lovely dryad rang'd the Thracian wild,
Her air enchanting, and her aspect mild:
To chase the bounding hart was all her joy,
Averse from Hymen, and the Cyprian boy;
O'er hills and valleys was her beauty fam'd,
And fair Caissa was the damsel nam'd.*

Kort samengevat: Caissa is een nimf en bovendien een ontzettend lekker wijf. De oorlogsgod Mars ziet haar dus wel zitten.

*Mars saw the maid; with deep surprize he gaz'd,
Admir'd her shape, and every gesture prais'd:
His golden bow the child of Venus bent,
And through his breast a piecing arrow sent.*

Maar zoals het een keurig meisje betaamt, moet ze zo'n ruwe, oorlogszuchtige klant niet, ondanks zijn aandringen.

*Soon to the nymph he pour'd his tender strain;
The haughtly dryad scorn'd his amorous pain:
He told his woes, where'er the maid he found,
And still he press'd, yet still Caissa frown'd;*

Mars gaat vervolgens een beetje mokken bij een stroompje. Gelukkig heeft de daar residende naiade (waternimf) goede raad. Ze adviseert hem een spel met haar te spelen dat zijn zachte kant laat zien, zonder zijn ware aard te verloochenen. Een oorlogsspel dus, maar dan wel een oorlogsspel gelijk Kunst!

*With gentle art thy martial look beguile;
Be mild, and teach thy rugged brow to smile.
Canst thou no play, no soothing game devise;
To make thee lovely in the damsel's eyes?
[...]
Kind nymph, said Mars, thy counsel I approve;
Art, only art, her ruthless breast can move.*

Gelukkig kan Euphron, onder stervelingen bekend als Sport, hem daarbij helpen. Hij geeft Mars het schaakspel!

*He fram'd a tablet of celestial mold,
Inlay'd with squares of silver and of gold;
Then of two metals form'd the warlike band,
That here compact in show of battle stand;
He taught the rules that guide the pensive game,
And call'd it Caissa from the dryad's name.*

Het vervolg laat zich raden. Mars vermomt zich als faun, en speelt een potje schaak met Caissa. Ze vindt het hartstikke leuk, en krijgt zelfs begrip voor de oorlogszuchtige Mars. Hoe heeft ze hem zo onaardig kunnen behandelen?

*He took the figure of a wanton faun,
And stood before her on the flowery lawn;
Then show'd his tablet: pleas'd the nymph survey'd
The lifeless troops in glittering ranks display'd;
She ask'd the wily sylvan to explain
The various motions of the splendid train;
With eager heart she caught the winning lore,
And thought ev'n Mars less hateful than before;
"What spell," said she, "deceiv'd my careless mind?
The god was fair, and I was most unkind."*

[Caissa de godin

Dan presto! verandert de faun weer in Mars en Caissa valt alsnog voor hem. En ze leefden nog lang en gelukkig! - of in ieder geval tot Mars' volgende verovering.

*The dryad blush'd; and, as he press'd her, smil'd,
Whilst all his cares one tender glance beguil'd.*

Nu de oorsprong van het schaakspel bekend is, wordt er begonnen met schaken. Dat duurt nog een kleine honderd regels, waarbij Delia uiteindelijk de partij wint. Maar eigenlijk is iedereen de winnaar, aangezien ze allen hebben mogen meedelen in de schoonheid van het schaakspel!

*She smil'd; the nymphs and amorous youths arise,
And own that beauty gain'd the nobler prize.*

■ Caissa, wie ben je?

We zijn zo bij het einde van het gedicht aangeland, en ook het einde van dit stuk nadert met rasse schreden. We hebben een glimp van de jonge Caissa opgevangen, maar nu heeft ze zich weer teruggetrokken achter haar sluier. Wat hebben we eigenlijk gezien, weten we nu wie zij is? Hoewel zeker verheven boven gewone stervelingen, blijkt ze in ieder geval niet de schaakgodin waar ze vaak voor gehouden wordt. Zij wikt niet, beschikt niet. Eerder is ze zoals wij, gewone schakers - een liefhebber, verleid en betoverd door het schaakspel.

Ze is beter dan een godin, ze is één van ons.

Wie wás die schaker? Jubileumprijsvraag

door Wim Suyderhoud

Een alternatieve Wie is die schaker? dit keer. De ereleden Johan van Hulst en Frans Oranje en leden van verdienste Jeroen Hoogenboom, Tony Lith en Dennis Breuker schreven voor het jubileumnummer van CN een zelfportret en stuurden een jeugdfoto in. Aan u, lezende leden van het jubilerende Caissa, de schone taak om de namen van de schrijvers te raden en te matchen met de juiste foto, bijvoorbeeld: 1/Johan van Hulst/Foto D. Onder de juiste inzendingen wordt een schaakboekentoonverloot, mits zij in het bezit zijn van de redactie voor de volgende deadline van CaissaNieuws (CN428). Die deadline wordt bekendgemaakt via de site.

■ Zelfportret 1

Mensen vragen me wel eens: lid van verdienste, hoe word je dat? En dan weet ik eigenlijk niet wat ik moet zeggen. Het overkomt je eigenlijk gewoon. Nergens op gerekend en dan toch opeens... dan ben je het. Nu moet ik wel zeggen dat zo iets niet voor niks gaat. In mijn geval heb ik het clubblad vier jaar lang verzorgd. Blijkbaar tot tevredenheid van de clubbobo's toentertijd. Tijdens het draaiend houden van het clubblad leer je geleidelijk aan ieder clublid kennen. Je houdt dan rekening met hun eigenaardigheden, hun gevoeligheden, je smeert

af en toe wat stroop want het gaat maar om één ding: een bijdrage aan het clubblad. De huidige redactie vraagt om een prestatie en laat ik dit dan maar als mijn mooiste prestatie noemen (afgezien van die ene keer in de jaren '90 dat ik vijfde werd in het wielerkampioenschap van Amsterdam bij de liefhebbers). In die jaren deed ik verslag van de belangrijkste ontwikkelingen in ons clubleven. Toen ik begon in 1998 speelde het eerste van Caissa in de tweede klasse van de KNSB. Errit Petersma begeleidde 'zijn jongens', hij was tevens hun *mental coach* en als iemand

opeens naar New York moest om als schaker de kost te verdienen of moest handballen in de Zaanstreek, dan was hij niet te beroerd om zelf plaats te nemen achter het bord. Nergens bang voor. Hij werd opgevolgd door Gerard Rill die de leiding van het team ferm ter hand nam. Berucht werd zijn Rill-drill. Veel succes had hij niet. Ontgoocheld verzuchtte hij in maart 1999: 'Het interesseert ze geen reet!' Toen ik in 2002 mijn laatste nummer samenstelde degradeerden de heren van het eerste naar de tweede klasse. Het waren de jaren waarin de controverse rond het roken alerwege tot scheuringen in allerlei clubs leidde. Bij Caissa niets van dat al. Op zeer bedaarde wijze smoorde Frans Oranje toen alle opwinding. Het poldermodel werd ook buiten de landsgrenzen gezien als een benijdenswaardige manier van probleemoplossing en al polderend hield Frans moeiteloos de boel bij elkaar. Niet meer dan één Caissaan verliet in opgewonden toestand de algemene ledenvergadering. Hij beweerde nooit meer een stap in het clublokaal te zullen

zetten en in theoretisch opzicht is dat ook wel zo gebeven. De rust leek weergekeerd, maar wat later gooide een groep Jonge Turken onder leiding van Gerard Rill en Robert Kikkert de knuppel in het hoenderhok. Alles moest anders! Weg met de gezapigheid! Het leek wel een generatieconflict. De eisen werden minzaam aangehoord, er werd ook wel gehoor aan gegeven en daarna kon er weer fijn doorgeschaakt worden.

In 2000 was overigens niet helemaal duidelijk waar dat zou moeten gebeuren. Het gewetenloze bestuur van de Oranjekerk meende na 40 jaar zomaar de huur te kunnen opzeggen. Dankzij de juridische adviezen van Pim Zonjee en een stevig geformuleerde brief waarin het sentiment niet werd geschuwd, kregen we nog een dispensatie van 5 jaar. Niettemin was duidelijk dat Caissa gedwongen was naar een andere locatie om te zien. Een bekend filosoof heeft eens beweerd dat elk nadeel

z'n voordeel heeft. Dat blijkt ook van toepassing op ons huisvestingsprobleem. Na een korte periode in het donkere en naargeestige Afrikahuis beleefde Caissa dan uiteindelijk onder leiding van Dennis Breuker haar opmerkelijke ervaring in Huize Lydia. De promotie naar de meesterklasse illustreert de gunstige ontwikkelingen en vormt de voorlopige bekroning van dit succesverhaal.

Tja, en dan wil de redactie ook van me weten wat mijn ambitie is. Die is heel simpel: alles weten! Daar moet de oorzaak worden gezocht voor van mijn grootste eigenaardigheid: ik ben krantverslaafd.

■ Zelfportret 2

Op Facebook kwam ik een jonge blonde vrouw tegen, een soort schatje, haar achternaam is Veekens... dus niks nieuws onder de zon... maar haar voornaam luidt..... Caissa!

Ik mailde haar: is dat écht je voornaam? Ze beweert van wel, en ze zegt dat haar vader schaakfanaat is. Pft.. de ene schaker is gewoon nog gekker

dan de andere. We zouden haar eigenlijk voor de jubileumdag moeten uitnodigen, als een soort mascotte. Maar wat moet zij dan doen, valt er iets uit te reiken, een prijs, oorkonde? Word ik misschien tot erelid uitgeroepen? In plaats van dat goedkope lid van verdienste, waar ik lang geleden mee afgescheept ben? En mag een erelid haar dan één nacht bekennen?

Foto A

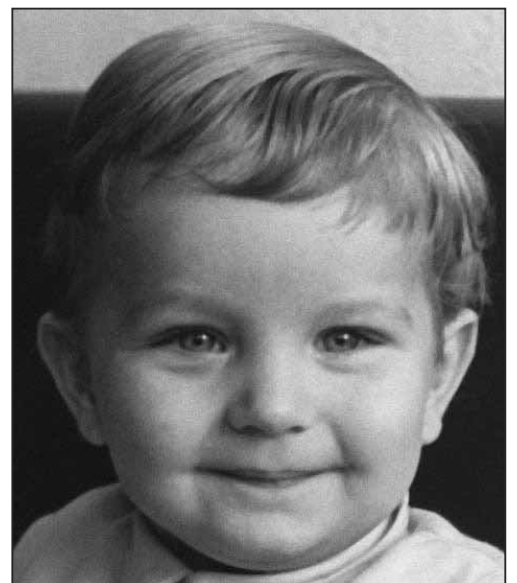

Foto B

■ Zelfportret 3

Persoonlijke eigenschappen: ik ben een krullendraaier (ik draai krullen in mijn haar wanneer ik lees); ik kan geen diepte zien; ik ben een perfectionist, een mensenmens, een tijd-noodjunk en een openingskenner.

Ambities: op mijn 85^e in een parkje op een bankje in de

'Ik heb in 1986 de Alpe d'Huez beklommen.'

zon een potje schaken met een goede vriend; vijf kilo afvallen; de damloop binnen 1 uur 20 min. lopen en mensen verder helpen in het leven. Prestaties: ik heb in 1986 de Alpe d'Huez beklommen (in de ochtend, terwijl de tour

Foto C

's middags finishte (met Hinault en Lemond hand in hand); ik was Beste Nederlander bij Groot Dictee der Nederlandse Taal in 2005; ik was Bridge-

winnaar Universiteit Maastricht in 1993 en ik deed een winnend dubbel loperoffer (Lxh2 en Lxg2) in 1994.

■ Zelfportret 4

Ik ben geboren in Moddergat, een klein dorpje aan de Friese zeedijk. Als je boven op de dijk staat, zie je Ameland liggen en als je dan achterom kijkt moet je wel zeggen: er is op deze aarde geen mooier plekje om geboren te worden! Ik heb er de eerste zeven maanden van mijn leven gewoond en toen verhuisden we naar het toenmalige Batavia in Nederlands Oost Indië. Na de Tweede Wereldoorlog werd ons gezin na een verblijf van drie en een half jaar in Japanse gevangenkampen herenigd in Bangkok. Daar ben ik voor het eerst naar school gegaan. Mijn jeugd heb ik voor het grootste deel doorgebracht in Batavia, later Djakarta en nog later Jakarta. Van mijn vader leerde ik schaken toen ik ongeveer 11 jaar oud was. In 1958 kwam ik terug in Nederland. Een paar jaar studeerde ik in Wageningen Tropische Landbouweconomie, maar dat werd geen succes. Ik werd reisleader en kwam veel in Israël en het Middellandse Zeegebied. Een paar jaar ben ik lid van de Schaakclub Bergen geweest. Daarna werk ik tot ik in de VUT terecht kom op een bank in Amsterdam. In 1972 word ik lid van Caissa. Uit die tijd zijn Johan van Hulst en Willem Grünbauer nu nog lid van onze vereniging. In dat zelfde jaar zijn ook Hans Dirks en Pim Zonjee lid geworden

van Caissa. Willem Eijgenbrood is dan de spil waar alles om draait. Hij is de wedstrijd-leider, secretaris en redacteur van CaissaNieuws. We beginnen ook met een jeugdafdeling en één van de eersten bij de jeugd is Micha Leuw! Later zijn ook onder meer Michael Wunnink, Michiel Pos en

Foto D

Elwin Osterwald als jeugdleden bij Caissa gekomen. In 1976 hebben we ons vijftienvig-jarig jubileum gevierd met een telefoonschaakwedstrijd met een aantal andere verenigingen in Nederland die ook de naam Caissa dragen. We hadden een feest met de band van Jan Leijen in een café bij het Van Hoogendorpplein. Een aantal jaren ben ik actief in de zomertoernooien van Amsterdam, IBM en OHRA, als wedstrijdleider bij de jeugd. Dat ging allemaal onder de bezielende leiding van Wil Haggenburg. Bij het eerste IBM-toernooi werd de jeugd nog toegesproken door Max Euwe! Als Eijgenbrood in 1984 overlijdt verandert er veel. Er komen meer bestuursleden en een aparte redactie

voor CaissaNieuws. Errit Petersma wordt voorzitter. In 1987 beginnen we met organiseren van het eerste Eijgenbroodtoernooi. Dat doen we door de Stichting Caissa op te richten via de notaris. Pelle Mug is dan penningmeester van Caissa. In het bestuur

'Ik houd een lustrumrede met ook een historische terugblik'

functioneerde ik als jeugdleider, wedstrijdleader in- en extern, voorzitter en penningmeester. Aan het materiaal en het secretariaat zijn mijn zorgen nimmer toevertrouwd. Ik zat ook in het bestuur met John Könst, Robert van het Kaar, Kees Sterrenburg, Stephan Steemers, Jaap Spreeuw, Jop Dekker, Peter van der Werf en Mirjam Klijnkraker om maar een paar te noemen. Tien jaar geleden vierden we het vijftigjarig bestaan. Er zijn simultaans van Sosonko en Hans Ree. Ik houd een lustrumrede met ook een historische terugblik en we hebben een buffetrijstafel van Manuri! Onze huisvesting – Van Ostadestraat 153, wijkgebouw van de Nederlands Hervormde Oranjekerk – verandert voor ons in gunstige zin: we mogen zelf de bar gaan runnen. Een aantal jaren hoeft de contributie niet verhoogd te worden. Maar een aantal jaren later moeten we verhuizen. Het

Afrikahuis is geen succes en zo komen we dan in Huize Lydia en wat later wordt Euwe en masse lid van onze vereniging. Het hoogste team waar ik in gezeten heb is Caissa 3 geweest, nu zit ik in Caissa 12!

Zelfportret 5

Eigenaardigheden: ik ben zeer geïrriteerd als ik zelf iets verkeerd of iets fout doe, bijvoorbeeld als ik iets breek (een kopje) of als ik onnodig tegen iets aanschop, of als ik een stommitieit in een schaakpartij bega. Dan scheld ik mijzelf uit voor stomkop, huf-ter, idioot, of erger. Toen ik in een simultaan tegen Euwe met een stuk méér remise aanbood, waren daarna de ergste scheldwoorden nauwelijks goed genoeg. Euwe keek mij aan alsof

hij dacht dat ik gek was geworden, accepteerde onmiddellijk mijn voorstel en liep zeer haastig weg, blijkbaar bang dat ik op mijn aanbod terug zou komen.

Prestaties: nadat ik 20 jaar jong de zogenaamde hoofdkte had behaald, wilde ik academisch Nederlandse taal en letterkunde studeren, maar ik moest met een volle dagtaak mijn brood verdienen. Dus ik wierp mij op avondstudie maar ik legde wel academische tentamens af. Ik heb hiervoor 6 jaar keihard gezwoegd met opoffering van al mijn vakanties. Toen was ik 'volledig bevoegd Neerlandicus' en werd leraar aan Gymnasium, Lyceum, HBS en Kweekschool. Ambities: op mijn leeftijd zijn die zo bescheiden dat ze het vermelden nauwelijks waard zijn.

Foto E

Tekening: Jeroen Hoogenboom

50 Stappen op je pantoffels

door Willem Eijgenbrood

Willem zelf aan het woord in het redactioneel van CaissaNieuws 22. Hij is op dat moment 63 jaren jong.

"Je bent gek!". Dat werd uw redacteur toegevoegd op het dorpsplein van Petten, dat de weidse naam 'Plein 1945' draagt. Dat gaat elke week in Amsterdam schaken, terwijl hij op zijn pantoffels, 50 stappen doende, naar de Pettense schaakclub kan gaan. Ja, 60 km rijden of 50 stappen doen. Op je pantoffels. Het hele bestuur van de 'Strandloper' is al op visite geweest in de Vassystraat. Maar ze kregen nul op het rekest.

Je gaat jezelf dan wel afvragen: waarom? Je kunt niet zo maar even een streep halen door een 30-jarig lidmaatschap. Je hebt het wel en wee van Caissa meegemaakt. Je hebt voor de club mogen werken. De sfeer in de club is goed. Wat doe je dan? Kort maar krachtig: voorlopig blijven. Voorlopig, want de jaren gaan ook tellen. Maar een mens is net zo oud als hij zich voelt.

Willem Eijgenbrood

door Johan van Hulst/Eric Coppoolse

Op de Caissa-website staat het volgende te lezen over Eijgenbrood. 'Niemand heeft zo veel voor Caissa gedaan als de heer Willem Eijgenbrood (1914-1984). In mei 1953 nam hij de clubkrant, toen nog Caissa Maandblad geheten, zowel wat betreft redactie als productie en verspreiding in handen. Zo ongeveer in zijn eentje verzorgde hij de nummers 9 tot en met 273. In februari 1955 werd de krant CaissaNieuws gedoopt. Meer dan 25 jaar was Eijgenbrood wedstrijd-leider. De laatste 12 jaren was hij tevens secretaris van de club. Naar deze bijna legendarische man is het Eijgenbroodtoernooi genoemd. In de herfst van 1987 werd het voor de eerste maal georganiseerd.'

Professor Johan van Hulst, ons oudste lid, heeft Eijgenbrood goed gekend, en niet alleen bij de schaakclub. "Ik ken Eijgenbrood al vanaf zijn 14^e jaar. We waren beiden leerling bij de Hervormde Kweekschool op de Plantage Middenlaan. Ik zat twee klassen hoger, dus we kenden elkaar daar slechts oppervlakkig. Twee jaar is een groot verschil op die leeftijd."

Een grijns glijdt over zijn gezicht. "Ik heb hem ook gezien toen hij voor het eerst scharrelde met meisjes! Toen hij 15 of 16 was, werd hij verliefd op Hennie Dutij. Ik zeg zelf vaak: een mens trouwt nooit zijn eerste liefde. Maar ze is toch zijn vrouw geworden, en hij heeft haar ook kinderen ontlokt. Ze zijn lang samen geweest. Het was een heel goed, gelukkig huwelijk. Een student vroeg mij eens: "Is dat bij u ook zo gegaan?" Daarop heb ik geantwoord: "Nee, ik ben meteen aan mijn 2^e liefde begonnen!"

Van Hulst vervolgt: "Ik ben hem ook later tijdens mijn werk vaak tegengekomen, hij

was min of meer een collega. Hij was een sterk voorstander van Christelijk onderwijs. Hij is hoofd van diverse scholen geweest, in die hoedanigheid heb ik hem zeer vaak ontmoet. Hij was ook oprichter van de Vereniging tot Heil des Volks; deze vereniging is nog steeds actief, bijvoorbeeld op de Wallen."

Daarnaast trof hij Eijgenbrood natuurlijk regelmatig bij Caissa. "Niemand zal ooit zoveel doen voor de club als hij heeft gedaan. Meer dan 25 jaar lang deed hij de redactie van het clubblad, was wedstrijd-leider, secretaris. Hij was overigens geen makkelijke man. Hij duldde geen tegenspraak en was gauw geïrriteerd. Als hij zijn zin niet kreeg, kon hij soms onprettig worden. Ik heb zelf ook wel eens aanvaringen met hem gehad. Maar dan liep ik gewoon weg, het was het niet waard om ruzie te maken. We zijn nooit echt vrienden geweest - we zijn bijvoorbeeld nooit bij elkaar thuis geweest; maar ik heb altijd een goede relatie met hem gehad."

In memoriam, Pim Zonjee (1939-2010)

Over een man uit één stuk, een ode aan de vriendschap

door Jeroen Hoogenboom

■ 2009

‘En als het zo is, dat de dingen zijn zoals ze zijn,’ zei ik, ‘wat zegt dat? Dat zegt dat zij niet anders hadden kunnen wezen! Terwijl we ons met groot gemak kunnen voorstellen dat er helemaal geen dingen waren, dat er *niets* was. Wat zeg ik? Minder nog! Dat er zelfs niet niets was! Want niets veronderstelt iets!’

Pim kromde zich even van het lachen, zoals hij meestal deed bij dit soort opmerkingen. Minder dan niets, toe maar jongens, voor minder deed Jeroen het niet. We verlieten het OLVG-ziekenhuis, op de negende dag van de maand december, waar we zojuist een gemeenschappelijke kennis uit de schaakwereld hadden bezocht. Doordat het maar zeer de vraag was of deze de gevolgen van zijn hartinfarct zou overleven en hij al dagenlang tussen hemel en aarde zweefde, raakten Pim en ik in gesprek over de dood, al waren we kies genoeg daarmee te wachten totdat we buiten stonden. We spraken niet zozeer over het doodgaan op zichzelf, maar over wat de mens daarna te wachten stond. Voor Pim was dat een uitgemakte zaak: niets. Terwijl de sneeuw zacht op zijn donkere wintermuts neerddwarrelde, uit zuiver scheerwol gebreid, die hij ver over de oren trok, beweerde hij dat het leven niks anders was dan een korte dag

tussen twee eindeloze nachten. Grof gezegd: iets wits tussen twee zwarten. Dat had hij ergens gelezen, bij Maarten 't Hart, in diens curieuze boekwerkjes *Wie God verlaat heeft niets te vrezen* en *De bril van God*, waarin 't Hart de edele

*‘Terwijl de sneeuw
zacht op zijn donkere
wintermuts
neerddwarrelde, uit
zuiver scheerwol
gebreid, die hij ver
over de oren trok,
beweerde hij dat het
leven niks anders
was dan een korte
dag tussen twee
eindeloze nachten.’*

taak op zich neemt om de Schrift te betwisten. Beide titels hadden Pim de ogen geopend en daar was hij nog altijd opgetogen over en de schrijver dankbaar voor. Vanuit een soort omgekeerde zedingsdrang had hij erop gestaan dat ik in ieder geval één van beide werkjes van hem zou lenen, opdat ik evenals hijzelf de waarheid zou leren kennen. Blijmoedig garan-

deerde hij mij: nadat ik deze schrift gelezen had, zou ik niet langer het Licht zien, alleen nog maar de Waarheid, en daar verheugde hij zich al bij voorbaat over, want gelukzalig kon ik daarna sterven, zonder enige hoop of verwachting, in de geruststellende wetenschap dat het allemaal voor niks was geweest, zonder zin of bedoeling, en gene zijde zou voortaan ontzag noch vrees inboezemen, maar zou wenken en fluisteren: kom maar, want hier is niets, hier is het goed... Het boekje was echter onleesbaar. Zoals je dat wel vaker bij mensen ziet, was Pim behept met enkele zeer vreemde gewoontes, en nu juist één daarvan bleek voor mij op dit heiligste moment volstrekt onverdraaglijk: wanneer hij een boek las, dan onderstreepte hij met potlood hele zinnen, plaatste uitroepetekens en verticale aandachtsstrepen in de marge, of hij krabbelde naast een alinea: *juist!* Of: *zo is het!* Ik heb nooit begrepen waarom mensen dat doen, en al helemaal niet voor wie, in godsnaam. Het boek bleek niet alleen door de aangetaste lay-out onleesbaar; de inhoud was vele malen erger. Ik sloeg het thuis op een willekeurige pagina open en las: ‘Het is onmogelijk dat de mensen destijds iets van Christus’ beroemde Bergrede hebben verstaan want in die tijd had je nog helemaal geen versterkers

Pim en Jeroen

en luidsprekers.' Wel verdraaid! En driewerf juist zo is het! Ik gaf hem het boek daags daarna ongelezen terug en zei: 'Iedereen mag mij alle soorten onzin verkopen, maar dit gaat me echt te ver.' En ik voegde eraan toe: 'Hoe zit het eigenlijk met de lijkwade?' Hij keek eerst beteuterd en daarna boos. Ik hielp hem wat op weg: 'Je weet wel, die van Turijn!' Ik schepte er al langere tijd een (duivels) genoeg in om hem daarmee om de oren te mep-
pen. Toen ik Pim vele jaren daarvoor had leren kennen, geloofde hij als enige in Nederland nog heilig in de Lijkwade van Turijn, ook al was allang vast komen te staan dat het allemaal onzin was en dat het kleed, met daarop een veronderstelde afdruk van de overleden Christus, ergens rond 1300 moest zijn vervaardigd. Eeuwenoud, dat wel, maar nog steeds veel te jong. Knap gedaan, dat ook, maar een vervalsing. Hij wilde er toen niet van horen, koolstof 14-datering of niet, het kleed was écht! Het was de eerste maal dat mij bij Pim een diepgewortelde eigenschap

opviel: hij bezat alle deugden en ondeugden van de eigenwijsheid... hij was de meest volkomen, zuivere en vleesge-
worden eigenwijze mens die ik ooit gekend heb. Wie het nóóit is, zal dat een keer ernstig opbreken, wie het voortdurend is, zal dat een keer flink bezuren. Pim niet. Hij was het weliswaar onophoudelijk, maar het hoorde bij hem, zoals een wit veld rechts-
onder het schaakbord hoort. Dat kan net zo goed zwart zijn, maar het moet wit.

En toch, toen ik die 9^e december, voorafgaand aan ons ziekenbezoek even de kapel van het ziekenhuis binnenliep om een kaars voor de zieke schaker te branden, liep hij mee, keek toe, deed niets, maar zei evenmin iets. Zijn eigenwijsheid was vooral naar binnen gericht, veel minder naar buiten. Ik weet zeker dat als ik daar in die kapel gezegd had: 'Pim, morgen word ik tot priester gewijd,' dat hij niet anders gekeken zou hebben dan wanneer ik had gezegd dat men mij morgenochtend tot ridder zou slaan, in mid-

dag tot koning zou uitroepen, en bij het vallen van de avond tot de bedelstaf zou brengen. Hij zou het één niet veel opzienbarender hebben gevonden dan het ander. Hooguit zou hij, heel even, hebben gedacht: die Jeroen. Want hij droeg een erg opvallende tweede eigenschap in zich: hij was uitermate flegmatisch, mijn goede vriend, hij was nogal ronduit: onverstoorbaar. Een bij uitstek mánnelijke eigenschap.

De volgende dag werd Pim getroffen door een hersenbloeding, op de 11^e december, in de middag, op 70-jarige leeftijd. Het zou de eerste van twee blijken te zijn. De bloeding was niet eens zo heel ernstig, althans niet verwoestend, maar misschien was het toch een voorbode geweest, een gezant, of zelfs de vooruitgelopen schildknaap van de vale ruiter. Zo zagen we dat echter helemaal niet en al zeker niet in die bewoordingen. Ik bezocht nu voortaan domweg telkens twee schaakbroeders, in één moeite door, in

'... eigenlijk gaan we er hoe dan ook altijd van uit dat iedereen onsterfelijk is totdat het tegendeel echt bewezen wordt.'

hetzelfde ziekenhuis, op de afdelingen Cardiologie en Neurologie. Want eigenlijk gaan we er hoe dan ook altijd van uit dat iedereen onsterfelijk is totdat het tegendeel echt bewezen wordt. Maar echte

Pim in Gambiet. Op de rug gezien: Micha Leuw. Uiterst rechts: Rik Lith

schade was er wel. Het spreken viel hem zwaar. Zijn woordenschat was niet zoek maar was onbereikbaar geworden, althans, alleen maar wanneer je precies dat éne woord wilde zeggen. Als een hond die een worst voorgehouden wordt, ren je voortdurend achter een woord aan. Dit verschijnsel werkte hem meteen danig op de zenuwen. Daarom zei ik al snel: 'We gaan straks gaan oefenen, Pim, wég met dat idiote Scandinavisch van je, waar toch niemand wat aan heeft, het is nu: leve de Logopedie! De edele spraak-kunst, het woord! Een schoner zaak is er niet!' Maar hij antwoordde boos: 'Hoezo? Als ik niet meer kan praten, houd ik voortaan gewoon mijn bek dicht.' Juist deze zin kwam er vloeiend uit en ik kon het niet laten om hier even bewonde-

rend bij te knikken. Want ik houd erg van mensen die zich weten te verzoenen met een ongelukkig lot. Al ging het nu wel erg snel en veel te radicaal: het is de ultieme levenskunst.

Hij had me hiervan al eens eerder een sterk staaltje laten zien. Dat gebeurde tijdens een snelschaaktoernooi, acht jaar daarvoor, een huistoernooitje, dat Mirjam K. op een warme augustusdag had georganiseerd op het terras in haar tuin. Pim zat schuin tegenover mij, ik kon alles goed volgen. Achter zijn rug hield het terras op en begon de tuin, een halve meter lager. Opeens leek er beweging in Pim en de stoel te komen, alsof zij langzaam schuin naar achteren werden getrokken. Ik keek beter: dat was ook zo! Een achterpoot van de stoel was in

rul zand gegleden waardoor het geheel van mens en stoel zijn samenhang en houvast aan het verliezen was. Ik keek naar Pims gezicht. Daar stond verbazing op te lezen: vanwaar toch deze achterwaartse beweging? Een en ander leek zich dermate langzaam te voltrekken, dat ik even meende dat er nog redding mogelijk was, een tegenbeweging. De zwaartekracht trok echter onverbid-delijk; de stoel kwam nu werkelijk op gang, op weg om naar beneden te duikelen, regelrecht de tuin in. En toen kwam het... de verbazing op Pims gelaat maakte plaats voor iets anders... want nú drong tot hem door: we gaan neer! We storten ter aarde! Het onafwendbare... het hele erge! Door zijn bruine snor deed hij me in een flits denken aan een Engelse gevechtspiloot tij-

dens de Slag om Engeland... en precies op dát moment verscheen er een grijns op zijn gezicht... dat was de lach van de berusting, de verzoening. Het was beslist geen grimas, door schrik veroorzaakt, ik vergiste me niet, het was een duidelijke lach... en mét deze kalme grijns donderde hij met stoel en al een halve meter de diepte in, lag languit tussen bloemen en struiken, het hoofd nu voor ons verscholen tussen twee uit de kluiten gewassen coniferen, als de eerste de beste bengel, of kwajongen. En terwijl er om mij heen krenten van ontzetting klonken, en tussen alle commotie door en de inderhaast op touw gezette hulpacties – Nederland helpt! – zat ik daar nog steeds te kijken, volkomen verbluft, en ik kon maar één ding denken: zó sterft een echte man, zó delft hij het onderspit... met een glimlach.

Na twee dagen volgde Pims ontslag uit het ziekenhuis. Een periode van uiterlijk herstel brak aan. Zijn spraakvermogen kwam in zeer ruime mate terug, min of meer vanzelf, zijn concentratievermogen voor de dingen om hem heen echter niet. Hij was niet gebroken, deze goede vriend, want zo gemakkelijk ging dat niet. Net als de vermaarde Saraceense zwaarden, of zoals Excalibur en Durendal uit de legenden, brak een man als hij niet zomaar. Maar hij was wel degelijk geknakt.

34

■ 1986

Nu precies vijftieng jaar geleden: 1986 was een bijzonder jaar voor Caissa. Eigenlijk een jubeljaar. Tot het bestuur van voorzitter Errit Petersma traden in september drie nieuwe bestuurders toe: Robbert

van 't Kaar, aanvankelijk als jeugdleader, Pelle Mug als penningmeester, en ikzelf als wedstrijdleader externe. Twee maanden eerder had Caissa – voor het eerst in de dan al lange geschiedenis van het clubblad – haar eerste échte redacteur gekregen: Pim Zonjee. Pim herschiep het maandelijkse mededelingenblad van Eijgenbrood – hetgeen tot dan toe steeds uit enkele pagina's noodzakelijk clubnieuws had bestaan – tot een leesblad, dat ook uitnodigde er in te schrijven. Er ontstonden rubrieken, Pim wierf doorlopend auteurs, André Bach begon met zijn onnavolgbare *Commentaar op de stand*.

En die Pim Zonjee, die kende ik toen nog maar nauwelijks. Eind '86 had ik misschien al eens tegen hem gespeeld want drie jaar daarvoor was ik lid geworden, hijzelf ging helemaal terug naar '72. En dan had ik dus al eens gedacht: ach, een heer! Immers, hij verscheen destijds zeer verzorgd in colbert en stropdas op de club. Of hij droeg weleens zo'n ding, hoe heet het, ik bedoel een zijden sjaaltje, elegant om de hals geknoot en onder het overhemd gedragen. Zoals Mulisch deed. Overhemden uitsluitend van linnen of katoen. Schoenen uit Italië. Hij rookte een sigaartje. Hij dronk een enkel glaasje rode port. Heel zeker zou ik binnen de kortste keren een bepaalde onhebbelijkheid hebben opgemerkt: het maken van een flauwe woordgrap en je daarna strak aankijken, om een lach op je gezicht te branden. Op den duur moet het verschijnsel mijn aandacht hebben getrokken dat hij in partijen áltijd veel beter had gestaan, hoe verschrikkelijk

slecht ook. En ten slotte zou me tijdens het analyseren van een partij direct zijn opgevallen hoe zorgvuldig en welsprekend hij zich uitdrukte, als de jurist die hij was. Hij vloekte nimmer, noch schold hij ooit iemand uit. Kortom: er was niets wat ons bond.

En dus stond ook niets een ontluikende vriendschap in de weg want er zou domweg niets zijn waarover wij ruzie konden krijgen, zelfs niet over vrouwen. (Ik heb Pim een keer, zoals dat tussen goede vrienden gaat, een van mijn exen aangeboden – een amandelogige vrouw, die ná mij opeens op 'ouder' viel, of misschien wel dóór mij! – met wie hij vervolgens als *blind date* op een oudejaarsavond vrolijk naar het Willem Breuker Kollektief stapte, maar er bloeide niet iets moois op.) En bovendien: in den beginne was het Woord. Dit is de openingszin waarmee Johannes het ontstaan van de schepping beschrijft en ik haal het hier aan omdat het óók precies weergeeft hoe onze vriendschap begon, op welke leest die werd geschoeid, namelijk... op het woord, op de taal. Want Pim was een haarzuivere taalpurist. En ik was dat toen nog niet, maar wel in spé. Dus dat schept een band. Hij was zeventien jaar ouder dan ik en dat schept natuurlijk eveneens een band, want hij had mijn vader kunnen zijn. Wat zich hier voltrok, was het diepe wezen van de vriendschap: júist de grote verschillen tussen ons leidden tot een intens plezier in elkaars gezelschap, en het grote raakvlak was de taal. Natuurlijk moesten we beiden ook inleveren: al spoedig vergaf ik hem zijn keurigheid, zijn eigenwijsheid en de flauwe woord-

grappen, en al snel haalde hij zijn schouders erover op – of moest er zelfs om grinniken – wanneer ik mij in het sociaal verkeer had misdragen en hij zette mij dan vaderlijk weg als: ‘*enfant terrible*, hoewel niet onsympathiek’. Een keer vroeg hij mij, in schaakcafé Gambiet:

‘Ken jij die man die daar aan dat tafeltje zit?’

Ik keek.

‘Nee,’ antwoordde ik, ‘nooit gezien.’

‘Dat is grappig,’ zei Pim, ‘want twee weken geleden hoorde je hem een tijdlang uit over zijn privéleven en wilde je per se weten of hij weleens iets onvergeeflijks gedaan had, en zo ja, wát dan!’

Een andere keer, toen ik rond lunchtijd onverwacht aanbeldde bij no. 18 aan de Henri Polaklaan, betrapte ik hem erop dat hij de tafel keurig gedekt had, voor zichzelf, compleet met servet en botermesje, een perversiteit die ik nooit eerder bij iemand had gezien en die me eigenlijk ook wel wat ontroerde. Zolang een man niet óók nog eens wekelijks een bosje bloemen voor zichzelf koopt en daarmee in zijn nopjes is, kan dit wel door de beugel, al levert het natuurlijk een triest en eenzaam beeld op. Dat nog eens versterkt werd door de tweemeter-vijftig hoge stapel oude kranten die hij had, die hij alle nog moest lezen, althans, die nog *uitgeplozen* dienden te worden, want gelezen waren ze allang. In sommige opzichten was Pim een beetje excentriek. Al snel ontpopte hij zich als echte ‘morgenster’, of, zoals dat nu bekend staat: als een *hoarder*. Hij hield zijn conditie op peil door ’s avonds een vast rondje hard te lopen en op de dagen dat de buurt

Pim en Tony tijdens een van Pims laatste interne partijtjes

de vuilnis buitenzette, kwam hij altijd wel met iets bruikbaar thuis. Dankzij Pim rijd ik nog steeds op een echt lederen Brooksadel. Ik belde regelmatig op: heb je nog een bagagedrager, een bel, een koplamp, een kompas, een buitenthermometer, vijf onderzetters, een kurkentrekker, of een fietswiel? Het antwoord was steevast: ja, heb ik. Dus ik mag ze wel, de morgensterren! Zolang ze niet met iemand samenwonen, gaat het best. In het verlengde daarvan zag ik dat Pim volkomen machteloos stond tegenover de verleidingen van veilinghuizen, zoals De Zon of De Looier. Het gebeurde een keer dat hij daardoor twee televisies had, voor het gemak bovenop elkaar gestapeld, de een mét, de ander zonder geluid. Op zónder boven schitterde dan een voetbalwedstrijd, op beneden mét tegelijkertijd een actualiteitenprogramma. Standaard bezat Pim drie stereo-installaties en een oude gietijzeren staande schemerlamp, waarover zo meer.

We had no plan. So nothing could go wrong. Wanneer ik tijdens vluggertjes dergelijke uitspraken citeerde, in dit ge-

val van Spike Milligan, kon Pim dubbel liggen van het lachen ... behalve de taal was er de humor. Het was mij slechts één keer in mijn leven eerder overkomen dat je met een vriend van je stoel kon vallen van het lachen, ongeacht het tijdstip of hoedanigheid van de dag. Zijn lach werkte zó aanstekelijk dat er altijd meteen twee dubbel lagen.

■ Zwoele nachten met Pim

Dit kopje is niet alleen bedoeld om de aandacht vast te houden; ik heb het letterlijk over zomernachten. Nadat onze vriendschap zich aanvankelijk door middel van eindeloze telefoongesprekken steeds verder ontwikkelde, kwam het moment dat hij mij voor een avondmaaltijd en een schaakseance uitnodigde. Ik belde voor de eerste keer aan. Wat een ingewikkeld huis! Eigenlijk een soort doolhof. Twee voordeuren, daar begon het al mee. Op de deur waar je niet moest zijn, was een briefje geplakt: *Hek dicht? Heb dank!* Dat was voor zijn huurders in het pand, inzake het lage tuinhekje, eigenlijk een soort nekbreker, een gammelding waar drie spijlen in ont-

braken. Waarom het ieders plicht was dat hek te sluiten, was me direct al een raadsel. Hij bewoonde de gehele benedenverdieping, maar *de facto* huisde hij in een bescheiden achterkamer met potkachel, welk vertrek met twee openslaande deuren uitzag op de achtertuin. In het binnenste van het pand kronkelde een complex gangenstelsel, dat af en toe naar beneden voerde en dan weer omhoog, zonder van verdieping te wisselen, en dat uitmondde in een uitbouw in de tuin, waarin zich een keukentje uit grootmoeders tijd bevond met zwart-wit gespikkeld granieten aanrecht en betegelde gootsteen in schaakbordmotief. Grenzend aan deze keuken, nog eens dieper de tuin in, bevond zich zijn slaapvertrek, eigenlijk een soort ommuurd moeras met een dak erop. Pim klaagde er steen en been over dat hij door de hoge grondwaterstand in Amsterdam 's ochtends hoestend en proestend en stijf en stram van leden zijn bed uitkroop. Maar hij deed er niets aan. Dat was nóg een overeenkomst tussen ons: wanneer onze fiets een leuke band had, betekende dat wekenlang te voet de stad in.

Pim Zonjee at en kookte uitsluitend vegetarisch. Verschillende soorten groenten door elkaar, in olie gebakken tahoe, ongepelde rijst. De eettafel sjouwden we een eind de tuin in, voorzien van studenten-haver (!), gekoelde dranken en een schaakbord. De maaltijd schepte hij zelf in de keuken op grote borden, om te voorkomen dat gasten de groenten meteen door hun rijst stampen, wat verboden was. Eenmaal op bezoek mocht je maar bitter weinig, en moest je van alles, eigenlijk was dit

‘Eenmaal op bezoek mocht je maar bitter weinig, en moest je van alles, eigenlijk was dit adres een soort schurkenstaat.’

adres een soort schurkenstaat. Wilde je de maaltijd even onderbreken, dan zette je je bord op een rechaud, met drie branders. Pim legde uit hoe geweldig het ding was en hoe het hem dwarszat dat menig restaurant met inferieure rechauds kwam aanzetten, met daarin slechts één lichtje. Daarom was hij een keer met vriendin én met deze super-rechaud naar de Chinees gegaan, de Happy Corner bij hem om de hoek, om de Chinezen daar een lesje in rechauds te leren, maar de eigenaar had hen beiden zonder pardon meteen buitengezet. Het ongelooflijk frappante aan dit soort verhalen vond ik telkens dat Pim ze zonder enige gêne vertelde. Want waar ikzelf gewoon ben mijn afwijkingen zoveel mogelijk aan het oog te onttrekken, daar etaleerde hij die

juist. Hij zág ze ook helemaal niet als afwijkingen! Al deze verhalen, en ze waren talloos, vertelde hij me zonder blikken of blozen en áls er al een emotie bij kwam kijken, dan was het er een van gepaste trots, van gelijk.

Het viel me in de middag al op hoezeer hij zich luidop ergerde aan tuingeluiden van de burens, de blaf van een hond, wat kindergeschrei, muziekflarden van ver weg. Op mijn vraag of hij dacht helemaal alleen in Amsterdam te wonen, verklaarde hij *audiofoob* te zijn: hij kon niet tegen geluiden van anderen. Het ergst van alles waren de middagen op dinsdag en donderdag; dan hing er een politiehelikopter boven de stad en ook pal boven zijn huis, tegen bankovervallers. Ziedend van woede probeerde hij op die momenten via het stadhuis de burgemeester aan de lijn te krijgen, om beklag te doen. Het zieden... dat zat grappig genoeg ook in zijn naam. De van oorsprong Franse familie Zonjee heette vroeger Saunier en dat sloeg op een oud beroep van een zijner voorvaderen: *le saunier*, de zoutzieder.

Toen de duisternis inviel, liep hij naar binnen en kwam terug met een boomlange gietijzeren staande schemerlamp, drie gekrulde poten en een linnen kap, eigenlijk een soort lantaarnpaal. Plus verlengsnoer. Zo brachten we de nacht door, schakend, pratend, lachend, proestend en proostend, tot aan het ochtendgloren, toen de vogels zongen. Er volgden nog vele nachten als deze. Des winters binnen gezeten, naast het ziedende zwarte potkachelkje, en de schemerlamp.

■ Echte man

Pim Zonjee was op en top, wat ik noem, een echte man. Een begrip dat zowel zeldzaamheid als geslachtelijke eigenschappen aangeeft. Die zijn: moedig, trouw, sterk, onverschrokken, solidair, rechte doorzee, empathisch, onwankelbaar, humorvol, gul, ridderlijk, onverstoorbaar, zelfbewust, een zuiver hart, waarheid- en vaderlandlievend. Mocht de lezer nu menen dat dit alles ook op hem van toepassing is, hij bedenke dan dat ik nu enkele eigenschappen weglaat die minder fraai zijn. Omdat ik vastzit aan het adagium 'over de doden niets dan goeds', kan ik ze slechts vaag aanduiden, met: star, onbuigzaam, dominant, wellustig, dictatoriaal en egocentrisch. Wie nu roept: 'O, maar dat ben ik allemaal niet hoor,' die is dus geen echte man, maar een soort watje. (Er zijn natuurlijk ook echte vrouwen. Ik hoorde over een vrouw die met echtgenoot een lange wandeling maakte, in het buitenland, bosrijk gebied. Ze liepen zó ver, dat werkelijk verdwalen acuut dreigde. De man hakte de knoop door: 'We maken rechtsomkeert!' De vrouw zei: 'Nooit! Ik verdwaa! nog liever!' Welnu, dát is een vrouw waar je een moord voor doet.)

Een voorbeeld. Pim zag zich op een gegeven moment voor een dilemma geplaatst, veroorzaakt door de moderne verruwde tijd. Hij was er erg op tegen dat er in Amsterdam op het trottoir werd gefietst, des te meer wanneer dat voor zijn woning gebeurde, en sprak de overtreder daarop aan. Maar hij werd zich ergens van bewust, een verandering die zich in hem voltrokken had: 'Tegenwoordig, wanneer deze

fietser het postuur heeft van een Eddy Leuw, dan spreek ik hem aan en houd hem desnoods staande. Gelijkt hij echter op een Robert Kikkert, dan houd ik mijn mond.' Hierbij doelde hij níet op het feit dat Kikkert veruit de sterkste schaker is van de twee! Eén oplossing was: niemand meer aanspreken. Moeilijk. Een andere oplossing: iederéén aanspreken, op hoop van zegen. Ook moeilijk. Mijn punt is: een dilemma *erkennen*, is een echte mannenzaak. Het dilemma *veroorzaken*, eveneens. Een dilemma *oplossen*, is echter weer vrouwelijk.

*'Mijn punt is:
een dilemma
erkennen, is een
echte mannenzaak.
Het dilemma
veroorzaken, eveneens.
Een dilemma
oplossen, is echter
weer vrouwelijk.'*

Een tweede voorbeeld. Toen bekend werd dat ik eind 2004 naar Thailand zou afreizen om Micha Leuw te gaan zoeken, was Pim de enige die daar enthousiast over was. Hij zei: precies de juiste man. Alle anderen zeiden: straks zijn er twee vermist. Waar ik erg mee zat, was: wat te doen wanneer ik geen enkel spoor vind? Hoe kon ik me dan van de zoektocht losscheuren en onverrichter zake terugkeren? Ik had daar een zwaar hoofd in. Pim sprak de enig juiste en daardoor verlossende woorden: 'Beschouw het als een militaire operatie. Die hoog-

uit drie weken mag duren.' Mensen slaan goede adviezen in de wind vanwege een krakemikkige en nietszeggende formulering. Alleen juiste woorden komen aan, dat is de macht van het woord. Juiste woorden *vinde*n, dat is een uiterst mannelijke aangelegenheid.

■ Anekdotiek

Moeilijke zaak. In het algemeen houd ik niet erg van anekdotes, maar bij Pim is het lastig eraan te ontkomen. Ze kunnen ook wel, doordat ze zo simpel en klein zijn. En zo veelzeggend...

De steiger. Als huiseigenaar/verhuurder was hij natuurlijk onderhoudsplichtig. Veel meer dan hem wel lief was. Toen de dienst Bouw- en Woningtoezicht in de gaten kreeg dat je met Pim enorm kon lachen, liepen ze de deur bij hem plat en droegen hem de onmogelijkste dingen op. Vaak kon hij daar juridisch een stokje voor steken, maar dan kwamen ze júist terug voor een nadere inspectie. Als ik kon, hielp ik hem en zo belandden we op het dak: er moest van de dienst een nieuwe schoorsteenpijp gemetseld worden! Een jaar later belde hij op: 'De buitenboel moet nu worden geveerd, dat besteed ik uit, maar om kosten te sparen bouw ik zelf de steiger! Kun je morgen?' Daar stonden we, hoger en hoger bouwden we, tot aan de nok. Pim knoopte beneden de aluminium palen vast aan een touw, ik hees ze op, hij klom naar boven en we maakten een nieuwe verdieping. Op een gegeven moment riep hij van beneden: 'Laat het touw maar vieren!' En kort daarop riep hij: 'Of moet het zijn: vier het touw maar?' Stilte. En toen: 'Ik zoek het even op!'

Vanaf vierhoog zag ik hoe hij naar binnen rende, op weg naar zijn geliefde Koenen. Geduldig wachtte ik op zijn terugkeer, overtuigd van het belang van deze zaak. Hij kwam terug. 'Jeroen! Vieren betekent "laten schieten, los laten" dus correct is: vier het touw maar!'

Anne-Marie. Een schrijfvriendin van mij, uit Hippolytus-hoef. Aan huis gekluisterd wegens MS. Om haar wat in mijn leventje te betrekken, vroeg ik vrienden en kennissen die langskwamen om haar op grappige wijze de groeten te doen, ik legde dat digitaal vast en stuurde het haar via e-mail. Later bedacht ik: het is beter dat vrienden nu een liedje voor haar zingen, naar eigen keuze. Sommigen weigerden botweg, vonden de groeten doen wel gek genoeg. Pim nam de microfoon aan, en ging er eens even goed voor zitten... Na een heel verhaal over onze vriendschap, ter introductie, kondigde hij aan een 'Engels groentijdslied' voor haar te gaan zingen. Overgebleven uit 1958, toen hij zich bij een studenten-corps aansloot, 'daar leerden we altijd schunnige liederen, zoals je wel begrijpt'. En hij zong... *I am looking under your skirt. And wonder why I never looked before! First come your ankles and then come your knees, then come your thighs that nobody sees. No use explaining the thing remaining, the thing I adore the most... O place of heaven! Why did I never look before!* Anne-Marie schreef een dag later terug: 'Die Pim van jou heeft ballen...'

CaissaNieuws. In 1987 nam ik CN over, Pim had tien nummers gemaakt. Net als hij was ik een deadline-fetisjist, tegen wil en dank. Dat houdt

Een jonge Pim

in dat je wekenlang niks doet, totdat je wel móet. Het betekent dus ook vaak: nachtenlang doorhalen. Ik zat in de laatste nacht, 's ochtends moest ik de achtuur-trein naar Utrecht halen, waar onze vaste Copyrette zat. Alle kopij in huis, behalve natuurlijk een artikel van Pim. 'Ik kom het zo wel even brengen,' vertelde hij rond 02.00 uur door de telefoon, 'het is nog niet helemaal klaar.' Want pc's en e-mail bestonden nog helemaal niet. Tijdens alle uren die verstrekten: geen Pim. Ik maakte een nieuwe pagina en met mooi de smoor in fietste ik rond half acht naar het Amstel Station. Ik sta op perron 1. De trein rijdt binnen. Iedereen stapt in, ik als laatste... Opeens hoor ik een luid geschreeuw... mijn naam... ik kijk... in de verte zie ik op ons perron een kerel aan komen fietsen... hij laveert handig tussen de mensen door... zijn linkerarm in de lucht gestoken, in zijn knuist wappert een A4'tje... het is Pim! Ik sta in de deuropening, de conducteur ziet het tafereel, wacht even met fluiten. Buiten adem remt Pim af en geeft me het vel papier. 'Gehaald! Dat zei ik je toch!?' Een beetje verbluft rijdt ik naar Utrecht.

De pier. Het is nacht, rond een uur of drie. Ik kijk uit het raam. Het stormt flink. De twee grote luiken aan weerszijden van mijn ramen schokken en trillen. Ik krijg opeens een onweerstaanbaar verlangen om naar de pier van IJmuiden te gaan... de elementen trotseren... daarom zijn we hier toch? Maar hoe kom ik daar? Niet bang zijn, gewoon iemand bellen met een auto, dit is een soort noodgeval. De eerste twee die ik aan de lijn krijg, kunnen hun oren nauwelijks geloven en gooien woedend de hoorn op de haak: jij geschifte gek! Mooie vriendschappen zijn dat! En zo blijft het gaan. Pim Zonjee is de laatste, vanwege de Z. De laatste... Slaperig neemt hij op: 'Zonjee...' Ik roep: 'Pim!, Jeroen hier!, pak de auto, we gaan naar de pier van IJmuiden!' Er valt een stilte. Dan vraagt hij: 'Hoe laat is het?' 'Drie uur!' En dan: 'Wat voor het weer is het buiten?' 'Het stormt flink, Pim!' En ten slotte, na enig beraad: 'Te gevaarlijk, in het donker. Ik ben er morgen om 09.00 uur.' En hij was er, stipt op tijd, en het stormde nog altijd. Omdat het altijd stormt.

■ Het einde

Zo'n vijf jaar geleden kreeg ik een mailtje, het slot daarvan luidde:

Ik moet afronden want je begrijpt dat ik vanwege Amor minder tijd heb dan ooit! Denk maar eens aan al die inmiddels emanent geworden reinigings- en renovatiewerkzaamheden. Ik zou wat dat betreft niet graag in mijn schoenen staan als ik jou was!

Weet je geliefd als immer, Pim Inmiddels was onze taalkundige verhouding klassiek geworden: de leerling (ik) over-

trof steeds vaker de meester (hij). Ik schreef terug: tot mijn spijt bestaat het woord 'emanent' helemaal niet, óók niet in die Koenen van jou, noch zou ik weten wat je bedoelde want 'immanent' slaat hier nergens op en 'eminent' evenmin. Omnipresent zou kunnen!

Maar wat veel belangrijker was: de verbouwing van de eerste verdieping was begonnen... Twintig jaar lang uitgesteld, nu ter hand genomen. Waarom nu? Zoals hij schreef: 'Vanwege Amor.' *Cherchez la femme*. Oorlogen worden om haar uitgevochten, huizen voor haar verbouwd. Je doet er niets tegen. Hij was iemand tegengekomen, een vrouw bedoel ik, op Spaanse les, de man die nooit één stap buiten Amsterdam zette, laat staan buiten Nederland, was op Spaanse les gegaan. *Ze kwam die week, ze bleef dat jaar*. Ze trok bij hem in, was dit de ondergang? Mijn vriend Pim, de grote onafhankelijke, nu een verloren man? De metershoge stapel kranten verdween. De kelder met morgenster-spullen werd leeggeruimd. Streng verbod op nieuwe troep. De drie stereo-installaties, de twee tv's met en zonder geluid, allemaal weg. Er kwam een *flatscreen* tv voor in de plaats. De nieuwste keuken uit *Beter Wonen* werd ingebouwd, een fonkelend aanrecht, de modernste afzuigkap, de laatste snuffjes. De hele benedenverdieping verbouwd. Parket-

vloer. Zware eikenhouten kasten. Nieuw bankstel. Servies. Geen snippertje papier slingerde meer door de smetteloze kamer. Voortaan op tijd thuis zijn voor het eten, maar dat was hij toch al altijd al. Ik kwam er niet helemaal uit. En ik hield het maar op: ondergang en redding ineen.

En het hele erge: ook de gietijzeren staande schemerlamp... was weg. Afgedankt. Er is een oud Turks spreekwoord, dat zegt: wanneer het huis klaar is, komt de dood. Dergelijke spreekwoorden worden nooit bedacht, ze ontstaan langzaam en worden uit ervaring geboren. In de nacht van 14 op 15 december, om 02.15 uur, overleed Pim, nadat hij door een tweede hersenbloeding was getroffen. Hoewel je zou denken van niet, is elke dood telkens weer nieuw. Slaat telkens weer een nieuw gat. Dat komt doordat je op dat moment in zijn geheel beseft hoe uniek deze mens was en hoe eigen. Meestal onderga je iemand fragmen-

Zelden zat een Pers er meer naast dan deze Omar. Pim zou nu opmerken: stop de Persen! Ik miste iemand als Pim lang voordat ik hem kende. En daarna, nu, nog oneindig veel meer.

'In één klap zie je hem in zijn volle omvang, wanneer hij weg is.'

tarisch, al naar gelang de omstandigheden, al naar gelang zijn humeur, de dag, het weer. In één klap zie je hem in zijn volle omvang, wanneer hij weg is. Omar Khayyam, uit Perzië, dichtte rond de twaalfde eeuw:

*Wij werden vóór ons komen niet gemist,
na ons vertrek zal het niet anders wezen.*

Partij van het Jubileum

door Eric Coppoolse

Hoeveel mooie partijen zijn er wel niet gespeeld in 60 jaar interne competitie? En welke is dan de mooiste? Een onmogelijke opgave... behalve met de VDHZMP-methode!*

■ Gemakzucht

De methode begint met gemakzucht. Ik beperk me tot voormalige winnaars van de Partij van de Maand, gepubliceerd in CN415 (februari 2008) tot en met CN426 (maart 2011); niet toevallig zijn deze nummers als 'recent' opgeslagen in het CN archief. Hiermee ben ik al 57 jaar partijen lichter, dat schiet op. Helaas zijn er nog steeds 10 partijen over, in chronologische volgorde (waarbij de winnaar is onderstreept): Juan de Roda Husman - Peter Doggers; Michaël Wunnink - Arno Bezemer; Albert Riemens - Mark van Ojik; Henk-Jan Visser - Dennis Breuker; Eric Coppoolse - Teun Timmerman; Paul Schipper - Martin Bottema; Lance Oldenhuis - Enrico Vroombout; Enrico Vroombout - Niek Narings; Paul Schipper - Lucie van der Vecht; Coen Venema - Johan van Hulst.

■ Opportunisme

Het moet niet te lang duren allemaal, dus we gaan direct door naar de laatste stap: het opportuun aangrijpen van een toepasselijk thema. Het jubileum! Dan blijft er meteen

maar 1 partij over: Coen Venema - Johan van Hulst. Het oudste lid en sinds kort eeuweling tegen onze op-één-na-jongste trotse vader**, dat heeft jubileum written all over it! En wat wil het toeval? Coen heeft al een mooi stukje geschreven over deze partij voor de onvolprezen schaakbiografie van Van Hulst: 'Een leven lang schaak als sublieme bijzaak'. Dus Coen, winnaar van de Partij van het Jubileum***, take it away!

noten:

* Van Dik Hout Zaagt Men Planken.

** Cas Zwaneveld is sinds kort de jongste vader. Afgelopen dinsdag raakten beide jonge vaders natuurlijk meteen aan de praat over de geneugten van het vaderschap in het algemeen, en luiers in het bijzonder...

*** Coen, eeuwige roem is met je uitverkiezing al je deel, de fles wijn (champagne?) komt nog je kant uit!

De nietsonziende tegenstander

door Coen Venema

Begin 2008 werd de partij Coen Venema - Johan van Hulst door Hugo van Hengel tot Partij van de Maand uitgeroepen. Johan van Hulst bood zijn tegenstander de mogelijkheid tot scherp spel. Offerkoning Coen vliegt zijn tegenstander naar de keel met het vleugelgambiet van het Frans en offert vervolgens nog een pion voor open lijnen en diagonalen. Daarna voert hij de druk verder op en zelfs prof. Van Hulst weet daar niets meer tegenover te stellen. De keuze viel op deze partij omdat Coen Venema van meet af aan offert dat het een lieve lust is en de intuïtieve speelstijl de kijker aanspreekt. "De gok om alle schepen achter je te verbranden en nietsonziend ten aanval te gaan", aldus Hugo.

Coen Venema - Johan van Hulst

Caissa intern, 13 november 2007

Hierbij op verzoek van Hugo nog maar een partij met wat summier commentaar. Ik was zelf wel blij met deze partij, omdat mijn idee achter het offeren van de tweede helemaal uitkwam. Ik speel tegen de heer Van Hulst, leuk, je weet zeker dat het geen schuifpartij wordt en dat er scherp gespeeld gaat worden.

1.e4 e6 2.Nf3 d5 3.e5 c5 4.b4 Het Franse vleugelgambiet.
4...cxb4 Zo hoort het, leuk!
5.a3 Pc6 6.d4 Ld7 7.axb4 Lxb4+ 8.c3 Le7 Ik heb nu de door mij gewenste pionnenopstelling en het idee is nu

om een paard op d6 te krijgen. **9.Ld3 f5** Ik had ergens gelezen dat g4 nu mogelijk was maar vond het niet goed. Dus verder met **10.O-O Dc7 11.Pa3 a6 12.Pb5** Het paard kan nu richting d6 het gaat wel een of twee pionnen kosten maar ik zag mogelijkheden met een loper op a3 en zwart kan niet meer rokeren. Dit plan lukte en besliste eigenlijk de partij. Dus **12...Db8 13.Pd6+ Lxd6 14.exd6 Dxd6** En daar is hij dan: **15.La3 Dc7 16.Te1** Ik dreig **Lxf5.16...g6 17.Pg5 Pd8 18.De2 h6 19.Pf3 Pf6 20.c4 Lc6 21.Pe5** [zie diagram 1]

Nu wel Pe5 en de damevleugel openbreken. **21...Dg7 22.Dc2** Met als plan richting

Diagram 1

a4 en dan moet er wel wat te offeren zijn. **22...Pd7 23.Pxc6 bxc6 24.cxd5 cxd5 25.Da4** Mijn plan is gelukt, zwart staat bijna klem. **25...Df7 26.Tac1 Th7 27.Tc7** Zwart staat vast. **27...Dg8 28.Lxa6 Dh8 29.Lc5 Tf7** Iedereen snapt dat ik steeds zit te kijken naar Txe6, maar laat ik even wachten. **30.Db5 Txa6** Je moet wat, er is bijna niets anders. **31.Dxa6 Pxc5 32.Txc5 Dxd4 33.Tc8** Dreigt Txe6, zwart speelt: **33...Te7** en nu is het echt uit. **34.Dc6+ Kf7 35.Txd8 Dd2 36.Dc1** en hier geeft Van Hulst mij een hand en zegt: "Ik zal het u niet moeilijk maken, goed gespeeld." Dank u wel.

De interne competitie

door Eric Coppoolse

Het jubileum is een mooie aanleiding om een overzicht te geven van clubkampioenen van de diverse verenigingen die zich tegenwoordig onder de vlag van Caissa hebben geschaard. Het overzicht is vanaf 1951, het jaar van oprichting van Caissa.

De kampioenen van nog oudere verenigingen ontbreken, te weten: Chr. SV Amsterdam Zuid, De Vondelbrug, Max Euwe en Morphy. De gegevens komen uit de archieven van de websites van Euwe en Caissa.

	Caissa	EUWE	MEMO	Watergraafsmeer	US
2009-2010	Michaël Wunnink				
2008-2009	Arno Bezemer				
2007-2008	Niek Narings	Rob Witt			
2006-2007	Martijn van Maanen	R. Witt/P. v.d. Weide			
2005-2006	Robert Kikkert	Alje Hovenga			
2004-2005	Michaël Wunnink	G. van der Hoeven			
2003-2004	Micha Leuw	Piet van der Weide			
2002-2003	Michaël Wunnink	Jack Blanchard			
2001-2002	Micha Leuw	Arne Moll			
2000-2001	Niek Narings	Rob Witt			
1999-2000	Micha Leuw	G. van der Hoeven			
1998-1999	Niek Narings	Piet van der Weide			
1997-1998	Michaël Wunnink	Piet van der Weide			
1996-1997	Aran Köhler	Karel van der Weide			
1995-1996	Karel van de Weide	Karel van der Weide			
1994-1995	Aran Köhler	Roy Dieks			
1993-1994	K. van de Weide		Nirav Christophe		
1992-1993	J. Spreeuw		Nirav Christophe	Hans De Vilder	Bert Westera
1991-1992	Aran Köhler		Gunther Ballon	Karel van der Weide	Bert Westera
1990-1991	Aran Köhler		Nirav Christophe	Piet van der Weide	Bert Westera
1989-1990	Aran Köhler		Hajo Jolles	Nico Schouten	Martijn Spaan/Ed Schouten
1988-1989	Van het Kaar		Hajo Jolles	Piet van der Weide	Martijn Spaan
1987-1988	Lith		Ch. van de Loo/N. Christophe	Piet van der Weide	Martijn Spaan
1986-1987	Van het Kaar		Jan Boekelman	Rob Witt	Martijn Spaan
1985-1986	Wildschut		Taco Vrenegoor	Gerard Rill	Paul van der Werve
1984-1985	Van het Kaar		Jan Boekelman	Rob Witt	Paul van der Werve
1983-1984	Ignacia		Gunther Ballon	?	Rene in 't Veld
1982-1983	Ignacia		Gert Pieterse	Rob Witt	Hans Polee
1981-1982	Ignacia		Albert Blee	Gert Gekus	Gerard Rill
1980-1981	Ignacia		?	Paul van der Sterren	Jurgen Stigter
1979-1980	Ignacia		?	?	Gerard Rill
1978-1979	Ignacia		?	Rob Beekman	Paul van der Werve
1977-1978	Roos		?	Aart van de Brink	Rob van de Kamp/Han Gieske
1976-1977	Broersen		?		Rob van de Kamp
1975-1976	Broersen		?		Guus Kamps
1974-1975	Sewrajsingh		?		Rob van de Kamp
1973-1974	Sewrajsingh		?		Reijer van der Weij
1972-1973	Sewrajsingh		?		Reijer van der Weij
1971-1972	Eijgenbrood jr.		?		Toon Versteeg
1970-1971	Swart		?		Han Gieske
1969-1970	Vlasbloem		Rob Bödicker		-
1968-1969	Vonk		Pieter Kroon	Klein	Reijer van der Weij
1967-1968	Van der Spek		Dirk Oudshoorn	Plukker/Roos	Toon Versteeg
1966-1967	Eijgenbrood		?	Rob Hartoch	Ron Landsbergen
1965-1966	Van der Vos		?	L. Cop	
1964-1965	Schippers		?	Rob Hartoch	
1963-1964	Schippers		?	Trautwein	
1962-1963	Veer		?	Van Femeren	
1961-1962	Van 't Riet		?	De Jong	
1960-1961	Zuidema			D. Wolfers	
1959-1960	Zuidema			Kennedy/Punt	
1958-1959	Barendregt			J. Staal	
1957-1958	Barendregt			J. Staal	
1956-1957	Goldschmeding			P. Geerts	
1955-1956	Baas			?	
1954-1955	Brobbel			?	
1953-1954	Broersma			?	
1952-1953	?			P. Geerts	
1951-1952	?			?	

Externe competitie

door Eric Coppoolse

Caissa heeft nog nooit het genoegen van het landskampioenschap mogen smaken. Nu is dat niet noodzakelijk een gemis; het is inherent aan de filosofie van onze club - een vereniging waar spelers van alle niveaus met plezier schaken en waar niet betaald wordt om voor de club te spelen. Desondanks is het interessant dat de Euwe-tak van de vereniging diverse landskampioenschappen heeft binnengehaald. Een (mogelijk onvolledig) overzicht.

Watergraafsmeer (1927 - 1994)

Landskampioen in 1969/70, 1971/72, 1973/74, 1974/75 en 1975/76.

Max Euwe (1922 - 1961)

Landskampioen in 1951.

De jeugd van Caissa heeft een aantal zeer sterke spelers voortgebracht. Michael Wunnink en Micha Leuw bijvoorbeeld. Toen zij doorstroonden naar de senioren behoorden zij daar al snel tot de allerbesten. Ze hebben een aantal keren met elkaar gestreden om het clubkampioenschap. Dat leverde prachtige partijen op. Helaas overleed Micha - veel te jong - tijdens een vakantie in Thailand in december 2004. Michael, die dit seizoen voor het eerste team van Caissa in de Meesterklasse speelt (de hoogste divisie in Nederland), haalt voor dit jubileumnummer van Caissa-Nieuws herinneringen op aan zijn rivaal van toen. Hij laat ook een Siciliaanse partij zien die hij tegen Micha speelde om de titel in het Eijgenbroodtoernooi van 2004. Pak het bord er maar bij en speel deze bijzondere partij na. Wie weet wordt je later ook zo goed als deze twee ex-jeugdleden!

Eerbetoon aan Micha Leuw

door Michael Wunnink

Het was in december 2004 dat ik met Dennis Breuker, Niek Narings en Paul Schipper een snelschaakavond had afgesproken. Ik zou eerst mijn afgebroken partij [toen werden partijen soms nog afgebroken, red.] tegen Dennis uitspelen en daarna zouden we lekker wat gaan vluggeren. Toen kwam terloops ter sprake dat we al een tijdje niets van Micha hadden gehoord. We trokken ons daar toen nog niet te veel van aan - Micha was immers altijd wat later - maar ik kreeg meteen een raar voor gevoel. Ik besloot er niet aan toe te geven in de hoop dat er niets aan de hand was en Micha gewoon aan het genieten was van zijn vrijheid in Thailand. In de loop van de maand werd beetje bij beetje de hoop op een teken van

Micha opgegeven en werden mijn ergste nachtmerries bewaarheid. Ik kan niet onder woorden brengen hoe diep ik hierdoor geraakt was. Door Micha's plotselinge dood ben ik het leven meer gaan waarderen en nu ik zelf een kind heb, is dat gevoel alleen maar sterker geworden. Ik ben gaan nadenken over hoe die periode nu is verlopen en met terugwerkende kracht sta ik versteld dat een van mijn beste partijen tegen, maar in dit geval vooral met Micha, achteraf een van mijn laatste met Micha blijkt te zijn. Ik laat deze partij zien, ondanks dat ik hem won, wat op zich niet een goede gewoonte is bij een erbetoon, maar omdat Micha ingaat op scherpe hoofdvarianten. Deze partij herinnert mij eraan dat Micha bezig was

JEUGD

met een comeback in de schaakwereld en er weer veel aan was gaan doen. Zo werd ik in deze periode ook vaak uitgenodigd om bij Micha thuis wat openingsvarianten te bekijken. Juist deze partij geeft aan hoe hij weer met schaken bezig was, niet lang voor die dramatische decembermaand. Des te confronterender is het dat hij ons in de bloei van zijn leven en tijdens zijn wederopstanding in de schaakwereld is ontnomen. Schaken is voor mij altijd een vorm van sublimatie geweest en om mijn verdriet te overstijgen volsta ik met een wandeling door een van mijn laatste schaakontmoetingen met Micha, zodat het toch nog even lijkt of Micha tegenover me zit, schoenen uitgeschopt naast de tafel en tabaksresten (en vaak ook mij) van het bord vegend. Ik zal Micha nooit vergeten.

M. Leuw – M. Wunnink
*Interne competitie Caissa,
21 september 2004*

**1.e4 c5 2.Pf3 d6 3.d4 cxd4
4.Pxd4 Pf6 5.Pc3 a6 6.f3**
Wit wil een Engelse aanval spelen, maar vermijdt liever de 6... Pg4-variant.
**6...e5 7.Pb3 Le6 8.Le3 Pbd7
9.Dd2 b5 10.O-O-O Tc8**

**11.g4
Le7 12.g5
Ph5 13.Kb1!**

Deze zet is helemaal niet slecht. [De kritieke variant is 13.Pd5 Lxd5 14.exd5 Pb6 15.Pa5 Pxd5 16.Dxd5 Dxa5 17.Lh3 [17.Kb1 O-O 18.c4 Tb8 19.cxb5 [19.Ld3] 19...axb5] 17...Tc4 18.Lg4 [18.Lf1 Tc7] 18...Pf4 [18...O-O!? 19.Lxh5 Dxa2 ∞] 19.Lxf4 Txf4 20.Dc6+ Kf8 21.Txd6 g6 ∞]
**13...O-O
14.Tg1!**
Dekt g5 en bereidt Df2 voor. Direct 14.Df2... is ook gespeeld, maar niemand heeft toen op g5 durven nemen, wat mij zeer sterk lijkt.
14...Dc7

**Micha Leuw geeft
simultaan na het
behalen van een van zijn
clubkampioenschappen**

[14...Pb6 zou het logische vervolg zijn, maar zwart krijgt dan te maken met de penning over de d-lijn na 15.Df2 Pc4 16.Lxc4 bxc4 17.Pc5 +/-]

44

Micha (links) en Michael in opperste concentratie.

Micha trok altijd zijn schoenen uit!

15.Df2!

Nu zwart geen last meer zou hebben van de d-lijn in de varianten na Pb6 is het tijd voor wit om deze zet te verhinderen.

15...Pf4

Na een half uur nadenken besloot ik dat ik met dit paard de strijd om de centrale velden moest inzetten. [15...b4 16.Pd5 Lxd5 17.Txd5 ligt weliswaar voor de hand maar speelt wit in de kaart. Zwart heeft geen spel op de damevleugel en heeft zelfs moeite om a5-a4 direct door te zetten.]

16.Td2?!

Deze zet rechtvaardigt mijn plan. Kritieker lijkt mij [16.Lxf4 exf4 17.Pd4 b4 [17...Dc5!? was ik tijdens de partij van plan, maar 17,...b4 is directer en zeker niet minder sterk.]

16...b4

Op het moment dat ik deze pion losliet realiseerde ik me dat ik niet met mijn paard op d5 kon nemen, omdat a6 blijft hangen.

17.Pd5 Lxd5

Dan maar met de looper. [17...Pxd5 18.exd5 Lf5 19.Lxa6 Ta8 20.Lb5 en ik zie geen compensatie voor de pion.]

18.exd5 a5

19.Lxf4?!

exf4 20.Lh3

[20.Pd4 Pe5]

20...Ta8

21.Lxd7 Dxd7

22.Pd4

Dit was Micha's bedoe-ling met zijn 19^e zet.

22...Tfe8!?

Met deze zet hield ik nog even in het midden of ik mijn looper naar d8 speel of naar f8 (en g7). [Objectief sterker lijkt mij 22...Ld8 23.Pc6 Dit leek mij tijdens de partij beter

voor wit, omdat wit makkelijker zijn torens op de e-lijn kan zetten en het witte paard veel sterker is dan de zwarte looper. Zwart komt er echter aan toe zijn looper op e3 te plomberen, waarna hij zeker niet slechter komt te staan. 23...Te8 24.Te2! [24.h4 Te3 leidt tot de partij.] 24...Txe2 25.Dxe2 Lb6 26.Te1 Le3!]

23.h4

[23.Te2! Lf8! += [23...Ld8?! 24.Txe8+ Dxe8 25.Pc6 += De3?? 26.Te1!! +-]]

23...Ld8

[23...Lf8 24.h5! g6 25.h6! was het idee achter 23.h4. Zwart kan zijn looper niet fianchetteren.]

24.Pc6

Anders volgt Lb6.

24...Te3!

Tijdens de partij was ik hier erg tevreden over. De witte dame wordt beperkt, f3 staat onder druk en Lb6 komt in

28.Df1 Txd1+ 29.Dxd1 Lf2 30.Te4 Txe4 31.fxe4 Lxh4 ∞]

26...Dh3! 27.Td1 Only

Move Te4! [27...Tae8!]

28.Dxb6

[28.fxe4 Lxf2 29.Txf2 Dxb6 en de witte stukken tegen de dame hebben niet genoeg coördinatie om het zwart lastig te maken.] [28.Dd2? Le3 -/+]

28...Txf4 29.Pb8

In lichte tijdnood best lastig te bestrijden. [29.Pe7+ Kh8 30.Dc6!? [30.Dxd6 Txf3] 30...Td8! met controle. Als zwart geen Td8 had, zou wit bijna winnende compensatie gehad hebben voor de kwaliteit.]

29...Dc8! 30.Pc6

[30.Dxd6?? Dxb8 dekt f4!] 30...Dd7 31.h5 Txf3 32.h6 Te8! -/+ 33.Dd4 [33.Dxa5! was het best. Zwart zal nog wel gewonnen staan, maar wit kan nog vechten. 33...Tf4 34.Tc1 Dg4 35.hxg7 Tfe4 -+ [35...Dxg5?! 36.Pxb4 Kxg7 37.a3 =+]]

33...f6 -/+ 34.hxg7

[34.gxf6 Txf6 [<=34...gxf6 35.Tc1 =] 35.Pxa5 Txb6 36.Dxb4 Df5 -/+]

34...Dxg7

[34...fxg5!? 35.Dg1 Dh3 -+]

35.Dg4?

[>=35.gxf6 Dxf6 36.Dxf6 Txf6 37.Pxa5 -/+]

35...Tfe3 -+ 36.Pd4

[36.Pxa5 Te1 37.Tc1 Dxg5 38.Dxg5+ fxg5 39.Pb3 -+]

36...Dxg5 37.Dd7 Te1 0-1

de stelling. Alleen is f4 wat zwak.

25.Tg4 Lb6!

[25...Df5 26.Te2 +=]

26.Txf4

[26.Td1!? Tae8 27.Txf4 Td3

de spannende slotfase van de partij trok veel kijkers

CartoonTime

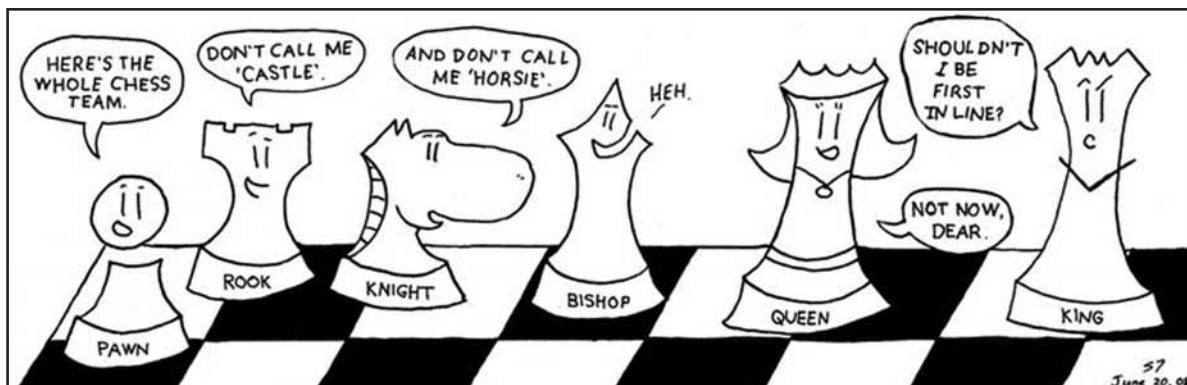
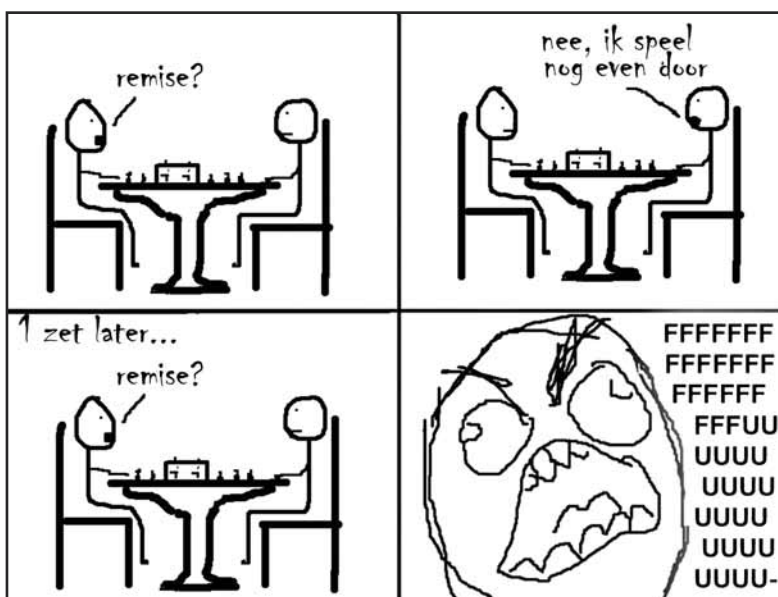

Je eigen tekening in CaissaNieuws?

door Eric Coppoolse

Hé jij! Ja, ik bedoel jou! Ben jij jong en schaak je bij Caissa? Dan kan hier kan jouw cartoon komen te staan! Of tekening. Of iets anders. Het hoeft niet mooi te zijn. Of grappig. Het hoeft niet eens over schaken te gaan. Mag wel natuurlijk. Probeer maar eens wat! Geef het dan aan Robert Jan, of Jan, of Tjerk, of je eigen schaak-trainer. Maar zeg er wel bij dat het voor CaissaNieuws is!

De cartoons hieronder zijn van onbekende tekenaars. Kunnen jullie dat ook? Laat dat dan maar eens zien!

Euwe

Jeugdpartijen van grote meesters

door Siep Postma

Max Euwe, wereldkampioen schaken 1935-1937, werd 20 mei 1901 in de Watergraafsmeer geboren. Dat gebied hoorde toen nog niet bij Amsterdam. De jonge Max won als twaalfjarige zijn eerste prijsje in een tweede-klasse toernooi. Hij had nog een lange weg te gaan.

'Ik ben nooit een wonderkind geweest, ik heb er altijd hard voor moeten werken', zei Euwe er later zelf van. Zestien jaar oud promoveerde hij naar de hoofdklasse. In 1919 deed hij mee aan zijn eerste buitenlandse toernooi. Dat was in het beroemde Hastings. Hij kwam uit in het 'First Class Tournament' en won met 7 uit 11 de vierde prijs. In een offerrijk treffen versloeg hij de latere kampioen van Ierland.

Max Euwe - J. O'Hanlon
Hastings, augustus 1919

1.e4 e5 2.Pf3 Pc6 3.Lc4 Lc5

De Italiaanse opening. **4.c3**

Pf6 5.d4 exd4 6.cxd4 Lb4+

7.Pc3 De jonge Euwe in de voetsporen van Greco.

7...Pxe4 8.O-O Lxc3 9.d5

Met deze zet heeft de Deen Möller de oude variant nieuw leven ingeblazen. Na 9. bxc3 d5! heeft zwart niets te vrezen.

9...Lf6 In *Jeugdschaak* van 7/8/83 worden in 'Schaken op zijn Italiaans' andere mogelijkheden behandeld. Nog uitvoeriger staat het in de theorieboeken. **10.Te1 Pe7** Na 10...0-0 11.Txe4 Pa5 12.Ld3 d6 13.g4 c5 14.De2 staat wit dreigend opgesteld. **11.Txe4 d6 12.Lg5 Lxg5**

13.Pxg5 O-O?! [Zie diagram 1] De Hongaarse grootmeester Lajos Portisch heeft hier 13...h6 ingevoerd. De gevolgen daar-

Diagram 1

van lijken gunstig voor zwart. Drie varianten: 1°) 14.De2 hxc5 15.Te1 Le6 16.dxe6 f6 2°) 14.Dh5 O-O 15. Tae1 Pf5 16. Pxf7 Df6 3°) 14.Lb5+ Ld7 15.De2, Lxb5! 16.Dxb5 Dd7! 17.De2 Kf8! Zou dit de weerlegging van de Möller-aanval zijn? **14.Pxh7** Een stukoffer volgens het boekje. **14...Kxh7** Een nader onderzoek verdient 14...Lf5. Hierna leidt 15.Txe7 Dxe7 16.Pxf8 Txf8 tot een ongeveer gelijke stelling. Wit kan op aanval spelen met 15.Th4. In Thieme's nieuwe schaakboek geeft de Duitse grootmeester Wolfgang Unzicker als vervolg 15...Te8 16.Dh5 Pg6! 17.Td4 Te5 18.f4 Pxf4 19.Txf4 Lg6! 20.Pf6+ Dxf6 en oordeelt dat zwart beter staat. **15.Dh5+ Kg8 16.Th4 f5** Op 16...f6 ziet 17.g4! Te8 18.Ld3 er gevaarlijk uit. Maar het kon toch nog wel eens meevallen: 18...Kf8 19.Dh8+ Pg8 20.Lh7 Kf7 21.Lg6+!, met remise door

herhaling.

17.Te1?!

Een riskante

winstpoging. Het

boek geeft o.a. 17.Dh7+ Kf7

18.Th6 Tg8 19.Te1 Df8

20.Lb5! Th8 21.Dxh8 gxh6

22.Dh7+ Kf6 23.Txe7 Dxe7

24.Dxh6+ met voortdurend

schaak tot besluit. **17...Pg6** De

beste verdediging: 18.Dxg6

Dxh4. **18.Th3 f4?** Maar dit is

de beslissende fout! Zwart kan

als volgt in het voordeel komen: 18...Tf6! 19.Dh7+ Kf7

20.Te6 Pf8 21.Dh5+ g6

22.Dh6 Lxe6 23.dxe6+ Txe6

24.Lxe6+ Kxe6 25.Dg7 f4 en

de witte aanval is uitgeblust.

19.Te6 De weerlegging. Na

19...Lxe6 20.dxe6 kan zwart

meteen opgeven. **19...Tf6**

Een leuke variant - voor wit

dan - is 19...Pe5 20.Ld3! Pxd3

21.Th6! gxh6 22.Dg6+ Kh8

23.Txh6 mat. **20.Dh7+ Kf8**

Op 20...Kf7 volgt 21.Th6! en

wit wint zijn stuk terug met

behoud van de aanval: 21...Lxe6

22.dxe6+ Kf8 23.e7+! en wint.

21.Dh8+ Hij wikkelt af naar

een gewonnen stelling.

21...Pxh8 22.Txh8+ Kf7

23.Txd8 Wat materiaal be-

treft staan de partijen precies

gelijk, maar zwart verkeert in

zetsdwang! Er dreigt 24.Tee8

en 25.Txc8. **23...c6** Twee va-

rianten: 1°) 23...Lxe6? 24.dxe6+

en 25.Txa8. 2°) 23...Txe6

24.dxe6+ Ke7 25.Tg8 c6

26.Txg7 Ke8 27.e7 d5 28.Ld3

Le6 29.Lg6+ Kd7 30.e8D+

enz. **24.Tee8 Ld7 25.dxc6+**

Le6 26.Lxe6+ Txe6 27.Txa8

Txe8 28.Txe8 Kxe8 29.cxb7

en zwart geeft het op. **1-0**

Oplossingen problemen (pag 11)

■ Probleem 1

A. Derevenko, 1936

1.Tf7 (dreigt Dxd7) **d6 2.Df5**
d5 2.Da6
Pe5 2.Pf4
Pf6 2.Te7

Hier is sprake van vier blokkeringen door zwart met evenzoveel verschillende matzetten: een zeldzaamheid voor een miniatuurprobleem.

■ Probleem 2

B. Ellinghoven, 1971

1.Dh3 g6 2.Dd7
g5 2.Df5
h5 2.Dxh5
Kh8 2.Dxh6
Kg6 2.Df5

Op 1.Dd4? volgt 1...Kg6! en op 1.Df3? Kh8!. Ook 1.Dg3? is niet goed wegens 1...g5! Een veelvoud van matzetten door de dame zowel in de oplossing als in de verleidingszetten.

■ Probleem 3

A.W. Galitzky, 1905

1.Td2 L~ 2.Df1
Kf4 2.Tf2

Andere zetten vormen geen oplossing, voornamelijk omdat zwart Le3 in petto heeft.

■ Probleem 4

E. Boström, 1929

1.Dh8 Ta4 2.Td2+ en 3.Dh1
Ta5 2.Te2+ en 3.Dh1
Ta6 2.Tf2+ en 3.Dh1
Txa7 2.Tg2+ en 3.Dh1
Txb3+ 2.Txb3+ Ka2 3.Db2
Ta2 2.T~ en 3.D

geeft mat.

Vooraf de varianten Ta4, Ta5, Ta6 en Txa7 zijn interessant en fraai: de zwarte toren wordt herhaaldelijk van de eerste lijn afgehouden door de witte toren. We spreken hier

met een chique vakterm over 'oppositie bij voorbaat'.

■ Probleem 5

K. Braithwaite, 1981

1.Da3 a1 (D,T) 2.Db3 en 3.Tc1
a1 (L) 2.Dd3+ Ka2 3.Ta8
a1 (P) 2.Ta8 P~ 3.Da2
Ka1 2.Tc1+ en 3.D

geeft mat.

Bij iedere (minor)promotie moet wit oppassen voor pat of schaak, vandaar de verschillende reacties op zijn tweede zet.

■ Probleem 6

E.B. Cook, 1857

1.Lf7 Ke4 2.Kf6 Kf4 3.Lh5
Ke4 4.Lf3+ Kf4. 5.Lg2 Kg4
6.e3 Kh5 7.Lf3

Een miniatuur uit de oude doos, maar wel een mooie. Wits looper sluipt als een kat op kousenvoeten om de desperate zwarte muis. Deze belandt tenslotte in zijn val op h5.

Oplossingen studies (pag 15)

■ Studie 1

L.I. Kubbel 1921

1.De4+ Kb8 2.Tb6+ Lxb6
3.Ka6! Td7 4.Da8+ Kxa8
5.Pxb6+ Kb8 6.Pxd7+ en
7.Pxf8

■ Studie 2

L. Prokes 1947

1.Le5 Kd3 2.Kd7 Ke4 3.Ke6
a1D (als wit op de eerste zet de looper naar een ander veld dan e5 had gespeeld kon zwart nu met 3... Kf4 de witte pion veroveren). **4.Lxa1 Kf4**
5.Le5+ en wit behoudt zijn pion.

■ Studie 3

L.I. Kubbel 1909

1.Lc5 Tc8 (1... Tb8 2.Th8+

Kc7 3.Ld6+ of 1...Kc8 2.La7 en de witte koning haalt de a-pion op.) **2.Lb6+ Ke8 3.Lc7!**
a5 4.Kd2 a4 5.Kc1 a3 6.Kb1
a2+ 7.Ka1! (7...Kxa2? Ta8+ en de toren ontsnapt) en wit wint een toren.

■ Studie 4

F. Lazard 1912

1.Tg7+ (1.Tc7? Th5+ 2.Kd4
Tc5) 1... Kf3 (1... Kh4
2.Tc7) 2.Tc7 Th5+ 3.Kd4
Tc5 4.Txc5 bxc5+ 5. Kd3!
c1D pat (5... c1L 6.Kc4 La3
7.d4 =)